Aventuri în Africa

Dick Anderson cu ilustraţii de Darwin Dunham

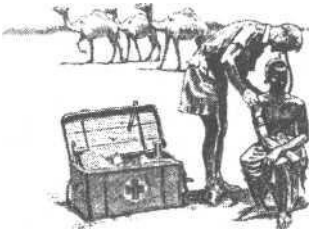

Editura Casa Cărţii, Oradea 2010

Citatele biblice sunt luate din Sfânta Scriptură, traducerea Dumitru Cornilescu.

Toate drepturile asupra ediţiei în limba română aparţin editurii Casa Cărţii.

Orice reproducere sau selecţie de texte din această carte este r „nr-rphiiyH în ff-n r *t'*ce-*itl rii Cnan cârtii Oradea*.

Cuprins

Descrierea Cât» a Bibliotecii Naţionale a României ANDERSON. OICK

Aventuri în Africa / Dick Anderson.

— Oradea: Casa Cărţii, 2010

ISBN 978 – 973 – 8998 – 77 – 3

821.111 – 32 = 135.1

Aventuri în Africa de Dick Anderson

Copyright © 2010 Editura Casa Cărţii

O. fi. 2, C. r\ 30.

HI0670 Oradea

Ţel. / Fax: 0259 – 469057; 0359 – 800761; 0728 – 874975

Email: infoecasacartii.ro www.ecasacartii.ro

Traducerea: Silvana-Ioana Tatu Editarea: Timeia Viman Tehnoredactarea: Vasile Gabrian Coperta: Adrian Mihocaş

Desenul de pe coperta: Andrada Oros

Vaca pierdută…7

Acul cel puternic…15

Apă curată…25

Şacalul flămând…32

Măgarul lui Keyangak…37

Mâncarea leului…42

Ţine *acel* leopard!…47

Leopardul somnoros…52
Doi şerpi orbi…57
Bandiţii… g2
Hoţul care a spus: „Nu!” …68
Pierdut în deşert…73
O batistuţă folositoare… &!
Băiatul care a furat o raţă… *q6*
Roşiile furate…94
Dumnezeu vorbeşte limba noastră…100
Înghiţit de râu… (05
Durerea de burtică…113
Tipărit la Imprimeria de Vest – Oradea

Vaca pierdută

Keyangak stătea pe patul lui jos de campanie sub cerul de noapte africană. Stelele străluceau aşa de tare, încât îl putea vedea pe prietenul lui, Ewoi, culcat lângă el în nisip şi cu capul sprijinit pe un suport mic din lemn şi având doar articolul lui principal de îmbrăcăminte, o pânză veche înnodată peste un umăr şi dată la o parte să-şi expună pieptul la aerul cald. Mâncaseră destul de multă carne friptă de capră şi au spălat-o de pe gât cu ceai dulce.

Keyangak asculta sunetul făcut de Ewoi care îşi curăţa dinţii cu un beţişor din copacul periuţă-de-dinţi. Sunetul scârţâitor se opri. Keyangak îi puse o întrebare care îl încurca de mult timp. El spuse:

— Ewoi, vreau să ştiu cum a ajuns neamul tău să locuiască în locul acesta fierbinte şi deşertic şi de ce au un nume atât de ciudat. Spune-mi, te rog.

Ewoi stătu în linişte pentru câteva momente.

— Am auzit diferite istorisiri şi nu ştiu care este cea adevărată. Dar acesta este felul în care cred eu că *s-a* întâmplat. Într-o seară, un băieţandru – hai să-i spunem Esunyun – se apropia de casa lui pe când în ce – peau să apară stelele. Toată ziua îi ajutase pe cei doi fraţi ai săi mai mari să păzească vitele tatălui *său*.

De obicei se întorceau în sat când apunea soarele, dar astăzi au avut probleme. Au pierdut o vacă. Stomacul lui Esunyun era strâns de frică în timp ce se gândea la mânia tatălui său. El îşi spuse: „Poate tata va da vina pe mine pentru că sunt mic şi îmi place să mă joc mult”.

El şi-l imagină deja pe tatăl său stând pe scaunul lui în timp ce el

şi fraţii lui direcţionau animalele în adăpostul cu zid gros de ramuri cu spini care le proteja de leoparzi, de şacali şi chiar şi de lei. Mama şi surorile lui se mişcau printre vaci pentru a începe mulsul. Apoi el auzi vocea mânioasă a tatălui strigând:

— Voi, băieţi, veniţi aici!

Tremurând, Esunyun ascultă.

Vaca pierdută 9

Bătrânul mugi la ei ca un taur:

— Lipseşte o vacă. E Ochi-Alb. Mergeţi şi căutaţi-o imediat!

După ce băură lapte cald şi proaspăt, Esunyun şi fraţii lui au pornit. Stelele străluceau aşa de tare că puteau să vadă chiar şi urmele copitelor cirezii în nisip. Dar când *au* ajuns la locul în care vacile s-auâm prăştiat în căutare de iarbă, nu văzură niciun semn de Ochi-Alb. Ei au făcut un foc şi s-au aşezat pe nisipul moale. Esunyun se gândi cu tristeţe *ia* vaca roşie pierdută. El auzi un schelălăit de hienă în apropiere şi tremură când se gândi la această creatură fioroasă ca un câine mare, vânând animale rătăcite. El ştia că focul va ţine

10 Aventuri în Africa

Vaca pierdută II

animalele sălbatice departe de el şi de fraţii lui; dar ce o putea proteja pe Ochi-Alb?

La prima licărire a zorilor ei au început să caute un rând de urme de copite rătăcite care duceau spre tufişuri. Ochii lor rapizi au găsit urmele curând. Ei *s-au* căţărat tot mai jos până când au ajuns la o câmpie nisipoasă. Urmele îi conduceau şi mai departe.

Soarele răsări cu căldura *să* toridă. În depărtare, copaci înalţi marcau malul râului şerpuind peste pământul uscat. Când au ajuns la el, ei tânjeau după apă să-şi stăpânească setea, dar malul râului era uscat la fel ca deşertul dimprejur. Urmele mărşăluiau în linie dreaptă pe malul râului nisipos.

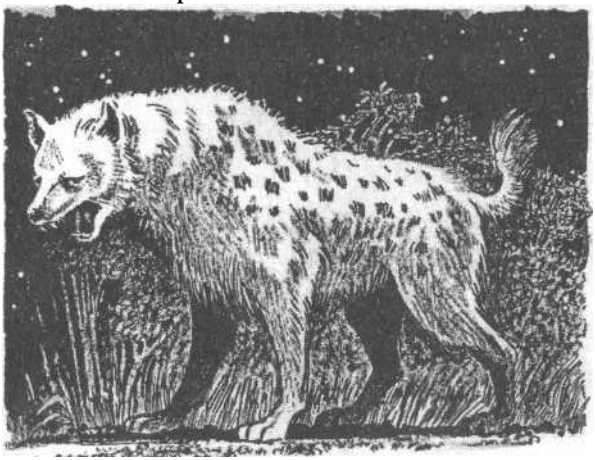

Ei şi-au continuat eforturile până când soarele a ajuns sus pe cer şi îi durea gâtul de uscăciune. Dând ocol, dintr-odată urmele de copite se îndepărtară spre mal, acolo unde crengile unui copac măturau nisipul. În profunzimea umbrei, Esunyun văzu o mişcare.

— Duşmani, şopti el.

Ei s-au oprit şi şi-au ridicat suliţele. Dintr-odată, o femeie începu să râdă.

— Idioţilor, strigă ea în limba lor, de când se tem nişte bărbaţi tineri ca voi de o femeie bătrână? Veniţi aici şi luaţi-vă ceva de băut.

Acum ei văzură o mică fântână săpată aproape de mal. Bătrâna ieşi din umbră cu un bol de lemn în mână. După felul în care era îmbrăcată şi-au dat seama că aparţinea tribului lor şi s-au liniştit. Trăgându-şi fusta din piele de capră cu graţie în jurul ei, femeia coborî la fântână şi le dădu nişte apă limpede şi rece.

— Acum veniţi cu mine, ordonă ea.

Ea îi conduse printre tufişuri spre nişte dealuri pietroase. Trecând de un mic copac, ei au văzut deodată intrarea unei peşteri. Esunyun se aplecă să treacă prin intrarea joasă. Înăuntru, peştera nu părea diferită de coliba mamei lui din dealurile lor. Câteva unelte de bucătărie făcute din piele şi lemn atârnând în cuie de lemn în pereţii stâncoşi şi o piele de vacă împăturită arătau unde dormea bătrâna.

— Luaţi loc şi beţi nişte lapte, spuse ea.

12 Aventuri în Africa în timp ce o cană mare trecea din mână în mână, ea îşi spuse povestea.

— Mai demult, şi eu locuiam pe dealuri ca şi voi, începu ea. O mare secetă lovi ţara. Întâi ne-au murit vitele. Apoi a urmat familia mea până când am rămas numai eu. Am venit la acest râu în căutare de mâncare. Am găsit o mulţime de fructe prin copaci. Şi aici, aproape de peştera mea, întotdeauna pot să fac rost de apă săpând în nisip.

Ea făcu o pauză cu un zâmbet buclucaş pe faţă (pentru că deja ghicise pentru ce au venit tinerii) şi adăugă:

— Acum, priviţi ce mi-a adus Dumnezeu azi-noapte.

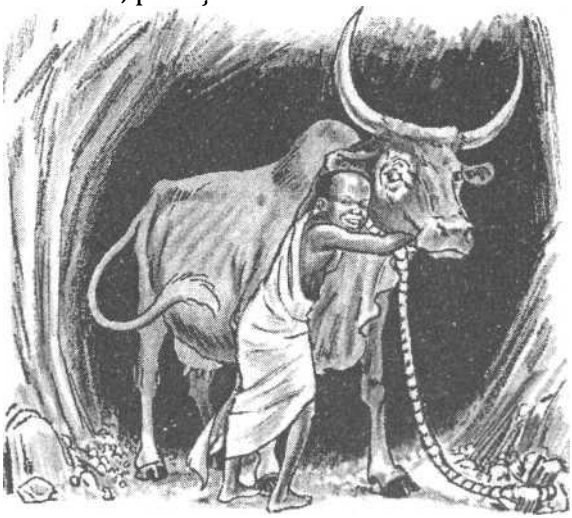

Vaca pierdută 13

Ea îi *duse* într-o altă peşteră unde au găsit-o pe Ochi-Alb.

Esunyun îşi aruncă mâinile în jurul gâtului vacii şi spuse:

— M-am gândit eu că acel lapte avea un gust deosebit de bun.

Ewoi îşi opri povestirea, luă periuţa de dinţi de după ureche, unde o ţinea între mese, şi începu din nou să scârţâie cu ea în gură. Keyangak nu spuse nimic, aşteptând să vadă dacă va continua cu povestirea.

Aşa a şi fost; Ewoi puse înapoi periuţa şi continuă:

— Când au ajuns acasă, tatăl lor a văzut-o pe Ochi-Alb şi mânia lui se stinse. Câteva zile mai târziu el chemă toate căpeteniile familiilor împreună. Ei s-au întâlnit sub Copacul Special al Bătrânilor. Unii stăteau pe scăunele de lemn, alţii se întindeau pur şi simplu pe jos.

Bărbaţii foarte bătrâni au vorbit întâi. Toată lumea ascultă cu respect, deşi aceştia aveau puţin de zis. Atunci tatăl lui Esunyun se ridică şi îi salută pe colegii lui mai bătrâni.

— Vreau să-i ascultaţi pe aceşti băieţi, spuse el. Ei au plecat în căutarea vacii noastre pierdute. Pe lângă că au găsit animalul, au descoperit şi o femeie bătrână. Cred că această femeie are o lecţie pentru noi.

După ce fraţii lui Esunyun şi-au spus povestea, tatăl lui Esunyun vorbi din nou:

14 Aventuri în Africa

— Avem prea mulţi oameni locuind aici pe dealuri. Dumnezeu ne-a dat multe vaci. Nu mai pot să-şi găsească destulă iarbă. Eu cred că ar trebui să lăsăm nişte tineri bărbaţi de-ai noştri să se mute la râu unde fiii mei au găsit vaca noastră şi să-şi facă locuinţele în acele peşteri.

Ewoi se opri. Keyangak auzi periuţa de dinţi scârţâind din nou.

— Ştii, continuă Ewoi, cuvântul nostru pentru peşteră e „turkana". Pentru că părinţii noştri au locuit în peşteri cu mult timp în urmă, oamenii ne numesc „Oamenii Peşterii – Turkana".

Keyangak se întinse jos sub plasa pe care a agăţat-o deasupra patului ca să ţină afară ţânţarii, dar somnul nu veni prea repede. El se gândi la Domnul Iisus care plecă din casa Lui pentru o călătorie periculoasă nu ca să salveze o vacă preţioasă, ci să salveze oamenii care sunt cu mult mai preţioşi. În timp ce asculta zumzetul insectelor însetate zburând în jurul plasei lui, un verset îi veni în minte: „*Fiul omului* [un alt nume deal lui Iisus] *o venit să caute şi să mântuiască ce era pierdut*" (Luca 19: 10). În timp ce închidea ochii, el murmură:

— Îţi mulţumesc. Doamne, că m-ai găsit. Ajută-mă să caut şi alţi oameni care se simt pierduţi şi să-i aduc la Tine.

Acul cel puternic

Doi bărbaţi turkana se îndreptau încet spre cortul lui Keyangak, instalat în umbra unui mare copac-spin. Ei au vizitat recent coafezul care a petrecut multe ore punând noroi în părul lor să producă o boccea netedă pictată în roşu şi albastru aprins. Fiecare purta un pătrat de material murdar înnodat peste un umăr şi o pereche de *sandale* din piele de capră. Lanţurile de mărgele pe care le purtau în jurul gâtului şi la brâu şi o pereche de suliţe în mâinile lor drepte păreau că spun: „Aveţi grijă! Suntem oameni periculoşi". De sub

singura lor piesă de îmbrăcăminte, fiecare scoase un scăunel de lemn pentru şezut. Keyangak se întoarse şi zise:

— Bună!

— Aducem salutări de *la* Şeful Makede. El e bolnav şi vrea să ne dai nouă medicamente pe care să i le ducem lui.

Keyangak recunoscu numele. Makede era cel mai puternic şef în acest trib care număra sute de mii. El întrebă:

— Ce e în neregulă cu Şeful?

Unul dintre ei arătă spre propriul stomac şi, prefăcându-se că e şeful suferind, se strâmbă să arate durere mare.

16 Aventuri în Africa

— Boala îl roade aici, răspunse el. Are nevoie de cel mai puternic tratament al tău.

Keyangak scotoci în cutia lui după o sticlă de lichid urât mirositor şi nişte tablete. El arătă spre est, unde răsare soarele.

— La răsărit să-i daţi o linguriţă cu două tablete, îi instrui el. Apoi când soarele e drept deasupra copurilor voastre – şi el arătă în sus – mai daţi-i. Şi o altă doză, când soarele e acolo – şi el arătă spre dealuri în direcţia unde apune soarele.

Acul cel puternic 17

Câteva zile mai târziu, ei s-au întors şi au anunţat:

— Bătrânul e mort. El spune că trebuie să vii imediat.

Keyangak ştia că de multe ori oamenii turfcana făceau lucrurile să sune mai grav decât erau. Dacă şeful ar fi murit cu adevărat nu i-ar mai fi comandat să meargă *la* el acasă. Dar cu siguranţă era grav bolnav.

Seara el îşi dezinstală cortul, îl împacheta în maşină, adăugă câteva cutii şi propria saltea. Bărbaţii stăteau incomod pe cutii, arătând speriaţi de acest ciudat automobil. Ei au pornit, ciocnindu-se uşor în timp ce călătoreau prin deşertul pietros şi peste albiile nisipoase ale râurilor. La scurt timp după apus, bărbaţii arătară spre un grup de 20 de colibe joase şi spuseră:

— Aceea e casa lui Makede.

Copiii entuziasmaţi săreau ca să vadă maşina. Printre ei apăru un bătrân impunător care se's: «apropie de Keyangak.

— Eu sunt fiul Şefului, spuse el.

„—".

te rog să vii cu mine şi eu îţi voi arăta unde se odihneşte.

Bătrânul era întins pe nisip folosindu-şi scăunelul pe post de pernă. Keyangak observă păr creţ alb pe pielea maro – ale de pe pieptul lui. El v

18 Aventuri în Africa arăta impunător chiar şi când *era* bolnav, Makede îşi frecă burtă cu mâna şi zise:

— Durerea mă omoară aici. Înjunghie-mă cu un ac şi fă-mă mai bine.

Keyangak decise să stea la casa şefului că să-i poată da câte o injecţie în fiecare zi. Curând, bătrânul era din nou pe picioare. Pe măsură ce se făcea mai bine, el devenea tot mai prietenos. În fiecare zi îi trimitea lui Keyangak în dar un ulcior de lemn plin cu lapte proaspăt. Într-o dimineaţă, doctorul l-a întrebat:

Acul cel puternic 19

— Şefule, îţi aminteşti cât de bolnav erai? Makede îşi pişcă pielea de pe stomac cu degetele şi făcu o mutră de mare durere pe faţa

lui cu riduri.

— Durerea mă tăia aici ca o suliţă, spuse el în timp ce îşi strânse stomacul din nou. Credeam că eram mort.

Keyangak arătă Compătimitor şi zise:

— Mulţi turkana sunt bolnavi. Nu crezi că *ar* fi bine să-i pot trata şi pe ei? Mi-ar plăcea să locuiesc aici ca atunci când se îmbolnăvesc, să-i pot ajuta aşa cum te-am ajutat şi pe tine.

Makede nu răspunse, dar dădu viguros din capul lui bătrân.

La 160 de kilometri depărtare, peste deşertul pietros, un alt om vârstnic locuia într-o casă mare şi albă. El conducea toată zonă care era cât jumătate din Scoţia. Când Keyangak a cerut prima dată permisiunea să lucreze printre oamenii turkana, el i-a spus:

— Călătoreşti în jur câteva luni. *Te* stabileşti printre oameni. Lasă-i să vadă ce ajutor le poţi acorda şi apoi îi vom întreba dacă sunt de acord să rămâi.

În sfârşit doctorul Keyangak îi spuse acestui ofiţer important că era gata să-i vorbească din nou despre construirea unei şcoli şi a unui spital în districtul Turkana. Bărbatul important merse cu maşina de la *caso* lui într-un camion mare plin cu soldaţi, cu servitori şi cu corturi. El i-a chemat pe toţi liderii împreună. Makede sosi, arătând mai impunător decât oricând, şi cu el alţi patru şefi şi trei sute de bătrâni.

Mulţi dintre ei şi-au pus pene de struţ în păr, care era felul lor de a se îmbrăca frumos pentru ocazii speciale.

Un servitor a adus un scaun pentru mândrul conducător şi liderii turkana stăteau pe scăunele în faţa lui. El se ridică să ţină un discurs, dar, înainte să poată începe, bătrânii au început să murmure şi apoi au început să cânte despre vitele lor. Penele de struţ fluturau în timp ce capetele oamenilor se scuturau în ritm cu muzica.

Acul cel puternic 2!

 într-un final, ofiţerul guvernamental făcu semn cu mâna să-i liniştească şi începu să vorbească. El le spuse toate lucrurile bune pe care Le-a făcut pentru ei şi în sfârşit vorbi despre Keyangak. El spuse:

— Îl cunoaşteţi pe acest bărbat. El v-a *adus* medicamente şi vrea să locuiască printre voi că să vă poată servi mai bine. Vă sfătuiesc să-l

primiţi bine.

Chiar atunci un bărbat cu o faţă furioasă se ridică în picioare. El scutura din mâini în timp ce vorbea:

— Oamenii albi sunt răi. I-am mai văzut şi în alte părţi *ale* Kenyei. Ei ne vor lua pământul. Nu-i vrem.

KeyangaK le aminti că mulţi dintre ei erau bolnavi.

— Aveţi nevoie de un spital *al* vostru, le spuse el. În alte părţi din Kenya, copiii merg la şcoală, dar ai voştri sunt rămaşi în urmă. Nici măcar nu ştiu să citească şi să scrie.

Întâlnirea dură mult timp. Mulţi bărbaţi *au* vorbit. Dar când soarele a apus şi oamenii mergeau la culcare, bătrânii încă mai refuzau.

Keyangak nu putu să doarmă. El venise cale lungă din ţara lui, sigur că Dumnezeu dorea să le servească oamenilor turkana. Mult timp el se plimbă în sus şi-n jos prin deşert întrebându-se ce altceva ar putea face. El veni înapoi *la* micul lui cort şi aprinse o lampă. Stând pe pat, el îşi deschise Biblia la un loc unde Dumnezeu îi spuse unui om cu mii de ani în urmă: „*Lucrul acesta nu se va face nici prin putere*, *nici prin*

Acul cel puternic 23

tărie, *ci prin Duhul Meu*" – *zice Domnul oştirilor* (Zaharia H: 6).

Keyangak se rugă:

— Doamne, nu vor asculta de mine. Dar Tu poţi să-L trimiţi pe Duhul Tău să schimbe decizia şefilor şi a bătrânilor.

Apoi plecă *la* culcare.

Când se trezi dimineaţa următoare, şefii şi bătrânii dispăruseră. Ofiţerul cel important se pregătea de plecare. Keyangak stătea în propria tabără la umbra unui mare copac-spin.

Seara, cei cinci şefi veniră la cortul lui.

— Vino aici şi şezi, îi comandă Makede. El vorbi cu supărare:

— Ai cauzat mult necaz. Toată ziua m-am certat cu bătrânii mei.

Keyangak se simţi ca un elev mic, certat de învăţătorul lui. Dar şeful continuă:

— Le-am spus că boală din stomacul meu m-a omorât. Apoi că tu ai adâncit acul tău de multe ori în corpul meu şi că m-am făcut bine.

El – făcu o pauză să mestece nişte tabac din gură şi continuă:

— Acum ne-am hotărât că poţi să vii şi să locuieşti aici cu noi.

Ce i-a făcut să-şi schimbe decizia? KeyangaK ştia doar că, atunci când s-a simţit învins, el a strigat către Dumnezeu după ajutor. El chicoti în timp ce se gândea la acul lui. Prin rugăciune. Dumnezeu I-a făcut puternic.

Apă curată

Vântul bătea înspre o colibă turfama joasă. O femeie, singură în colibă, asculta cum bătea ploaia pe acoperişul din piele de vacă de deasupra capului ei. Ea se uită la bebeluşul ei nou-născut de lângă ea şi spuse încet:

— Numele tău va fi AKiru (care înseamnă ploaie) pentru că nu îmi aduc aminte de asemenea furtuni în viaţa mea.

Furtunile au încetat şi soarele străluci din nou ca de obicei. După ploaie, s-au format bălţi peste tot, făcând să-i fie uşor să ia apă când *ai*/*ea* nevoie. Curând, pământul se usca şi mama lui AWru trebuia să meargă pe jos până la râu în fiecare zi. La început ea îşi căra bebeluşul într-o piele de capră legată în spate. Dar, curând, Akiru crescu destul de mare să păşească pe lângă mama ei, cărând propriul recipient din piele, cu fustele ei de piele de vacă fluturând în jurul gleznelor.

Când ajungeau! a fântână, mama lui AKiru cobora jos şi strângea apă într-un bol. Deşi mişca bolul încet, de obicei mai intră şi un pic de nisip odată cu apa. Apoi ea ridică bolul pe rând de mai multe ori spre

AWru, care întâi îl golea într-o găleată şi apoi îşi umplea

sticla. La sfârşit, femeia se căţăra afară din fântână. Ea punea o ramură stufoasă pe apa din găleată ca să nu se verse. Îngenunchind, ea balansa un inel gros ierbos pe capul ei şi AWru o ajuta să ridice găleata şi să o aşeze pe inel. Mama lui AWru se ridică cu grijă şi cele două mergeau acasă cu provizia de apă pentru acea zi.

AWru se îmbolnăvi. Ea tuşea zi de zi şi corpul îi deveni fierbinte. Se simţea foarte rău. Mama ei o duse la doc – torul tribului. El ceru să-i *dea* câteva capre ca plată. Deşi nu aveau multe capre, mama le dădu cu bucurie pentru ca AWru să se facă bine.

AWru continua să tuşească. Ea încă se străduia să meargă până la râu să o ajute pe mama ei când se simţea destul de puternică.

Într-o zi, în timp ce se apropiau de linia de copaci de lângă râu, AWru văzu ceva ciudat. Ea se opri cu frică şi o întrebă pe mama ei:

— Ce-i asta?

Mama ei răspunse:

— Ei o numesc maşină. Oamenii de departe călătoresc în ele în loc să meargă pe jos ca noi.

Ele au observat un grup de oameni turkana care stăteau sub un copac. Ele s-au apropiat. Pentru prima dată în viaţă, AWru văzu un om

alb. Ea se ascunse în spatele fustei mamei sale, fiindu-i frică să se uite.

Mama fetiţei îl *observă* pe vărul ei şi-l întrebă ce face omul alb. El răspunse:

— O, acela e KeyangaK. El dă medicamente să-i ajute pe oamenii bolnavi să se facă mai bine.

În timp ce se uita, mamei îi veni o idee. îi va cere lui Keyangak să o vindece pe AWru.

AWru ţipă. Mama ei îl chemă pe vărul ei să o ajute să o ducă pe fetiţă la doctor. El o întrebă cum o cheamă şi-i vorbi cu blândeţe. Luând-o de mână, el o trase spre el şi se uită *la* pieptul ei. Ea strigă speriată când văzu acul lui. Dar abia simţi când el îl împlântă în piciorul ei şi injecta medicamentul. Apoi îi dădu să *bea* nişte apă maro. AWru strâmbă din nas pentru că medicamentul avea un gust amar. Keyangak spuse:

— Să o aduci şi mâine.

După ce *soarele* a răsărit şi a apus de câteva ori, ea nu mai tuşea şi se simţea mai răcorită. Cum îi revenea puterea, ea putea să meargă la râu în fiecare zi. De multe ori vorbea cu Keyangak şi cu prietenul lui turkana, Ewoi. Ea îi asculta în timp ce ei le vorbeau bătrânilor.

28 Aventuri în Africa

— Şefii ne-au dat permisiunea să locuim în această ţară, le spuse Ke-yangak bătrânilor şi bărbaţilor respectaţi din sat. Dar unde putem găsi o sursă permanentă de apă? Când vă aduceţi oamenii bolnavi aici, ei vor *avea* nevoie de multă apă de băut. Bătrânii răspunseră:

— Acest râu izvorăşte în munţii îndepărtaţi. Apa de la ploaia de munte curge prin această ţară uscată a noastră timp de mai multe luni în fiecare an. Chiar şi în cea mai toridă vară, o putem găsi săpând în mâlul râului.

Cum râul fusese uscat multe săptămâni, au decis să caute apă ei înşişi. Ewoi şi Keyangak începură să sape. Akiru urmărea cum curge transpiraţia pe ei. Ei *au* săpat şi au săpat, până ce li se mai puteau vedea doar capetele.

Până la urmă Keyangak se opri şi zise:

— Ewoi, stăm în apă. Am săpat destul de adânc. Keyangak îi întrebă pe bătrâni:

— Care e numele acestui loc?

Apă curată 29

Ei *au* înşiruit un nume lung şi Ewoi explică sensul lui trist: „Locul unde o girafă a murit născându-şi puiul".

Keyangak dădu din cap. El spuse:

— Acesta nu prea sună ca un nume potrivit pentru spitalul pe care sperăm *să-l* construim. îl vom numi doar Lokori – Locul Girafei.

Se vedeau nori peste munţii îndepărtaţi şi şi-au dat seama că în curând ploaia va cădea în munţi şi va umple râul. Prietenii care au venit de departe să-l ajute pe Keyangak să-şi înceapă casa şi spitalul au tencuit pereţii fântânii cu ciment şi au închis-o cu un capac mare de *oţel*. Ei au pus o pompă pe mal ca să tragă apă din fântână şi apoi s-o arunce în sus spre vârful micului *deal* din Lokori.

Keyangak stătea cu Akiru pe dâmbul pietros când pompa fu pornită. Ei au auzit un murmur din adâncul ţevii, apoi un zgomot puternic şi la urmă un jet de apă în timp ce lichidul clar şi curat curgea şi împroşcă pietrele. Keyangak îşi făcu palmele căuş şi bău. Apoi îşi spălă faţa în apă. El îşi dădu jos cămaşa şi îşi împroşcă apă pe corp. Apoi strânse nişte apă ca să-şi spele hainele. Era atât de fericit că şi dansa în jur.

Atâta apă curgând peste tot i se părea lui Akiru o mare risipă. Keyangak o chemă:

— Akiru, vino aici! Bea apă. Bea cât de mult vrei. Umple-ţi şi găleata şi du-o acasă.

30 Aventuri în Africa

AKiru se uită la apa care ţâşnea din ţeava şi răspunse:

— Nu! Nu am mai văzut apă *aşa de* curată ca aceasta. Tatăl meu nu mi-a spus niciodată că putem să facem rost de apă în acest fel.

Ea merse înapoi la fântâna ei de la râu unde trebuia să muncească *aşa de* greu să-şi umple găleata care întotdeauna conţinea şi nisip. După ani de zile, AKiru le spuse prietenilor ei:

— Am fost o proastă. Îmi plăcea mica mea găleată de apă murdară mai mult decât izvorul curat care ţâşnea din ţeava.

Unul dintre ei îi răspunse:

— Eee, Akiru, viaţa mea era ca şi găleata ta de apă murdară. Apoi cineva mi-a citit cuvintele lui Iisus: „*Oricui bea din apa aceasta, îi va fi iarăşi sete. Dar oricui va bea din apa pe care i-o voi da Eu, în veac nu-i*

va fi sete; *ba încă apa pe care i-o voi da Eu se va preface în el într-un izvor de apă, care va ţâşni în viaţa veşnică* (Ioan H: I3-I4).

KeyangaK ascultă conversaţia lor şi li se alătură: – Oamenii sunt exact la fel şi în ţara mea. Toţi suntem necuraţi până când venim la Iisus şi L rugăm să ne cureţe. Apoi El ne dă o nouă viaţă va fel de înviorătoare ca şi această apă curată.

Şacalul flamand

Soarele roşiatic a coborât după un lanţ muntos. Keyangak era

bucuros să-l vadă scufundându-se. Mulţi oameni bolnavi veniseră la el şi *la* Ewoi pentru ajutor în acea zi şi se simţea obosit. Ultimul pacient îşi bău medicamentul şi porni pe jos spre casă. Cum căldura necruţătoare scăzu, Keyangak decise să meargă şi el la o mică plimbare. El părăsi adăpostul copacilor unde îşi întinsese cortul şi începu să hoinărească spre desertul răcoros. Observă o turmă de capre, dar nu vedea pe nimeni care să aibă grijă de ele. El îşi spuse:

„Asta e periculos. Un animal sălbatic sau un hoţ le-ar putea ataca".

În timp ce gândul acesta era încă în mintea lui, văzu un şacal repezindu-se dintr-un tufiş înspre capre. Animalele speriate o luară la fugă stârnind un nor de nisip. Dar şacalul fugea mult mai repede. El alergă cu viteză prin mijlocul turmei, se opri şi se întoarse să se uite *la* ele. Văzându-şi inamicul în faţa lor acum, caprele s-au oprit. Pentru Keyangak, care le urmărea, ele păreau fricoase şi aveau un fel de privire mirată întrebându-se cum vor scăpa. Ele au dat dosul şi au fugit în altă direcţie.

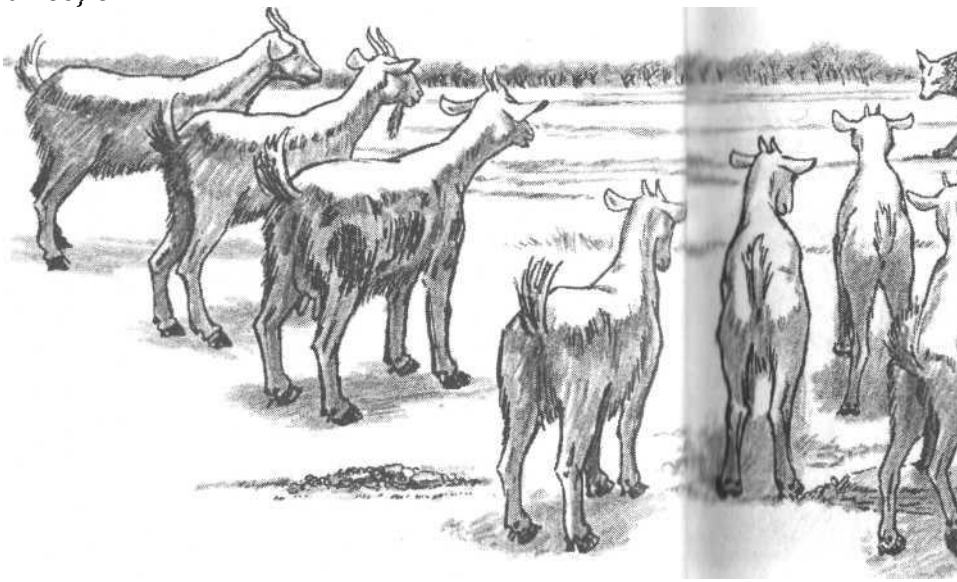

Şacalul fugi după ele din nou, şarjă prin mijlocul lor, se opri şi se *uită la* ele. Încă o *dată* animalele înspăimântate se opriră, aruncară o privire spre atacatorul lor şi încercară să fugă. Dintr-odată. Keyangak îşi dădu seama ce făcea şacalul: „Bineînţeles, el îşi alege o capră pe care

s-o mănânce *la* cină".

El urmări *şacalul* şarjând prin turmă de câteva ori. Fiara se *decisese*. Sărind, apucă piciorul din spate al victimei *alese* şi o trase *la* pământ.

Keyangak ştia că oamenii turkana preţuiau caprele foarte mult. Ei beau lapte şi consumă carne de *la ele*.

Şacalul flămând 35

Le folosesc în loc de monedă. Ei ajung să le cunoască pe fiecare în parte şi să le iubească.

Capra behăi tare în timp ce stătea tremurând pe o parte cu dinţii şacalului înfipţi adânc în piciorul ei. Plin de milă, Keyangak strigă *la* fiara cea rea:

— Hei! *Tu*. *pleacă de* aici!

Şacalul era un laş. Cum şi-a dat seama că cineva a asistat la cruda lui crimă, *lăsă capra*, *se* uită la Keyangak şi se ascunse în siguranţă în desiş.

Keyangak adună animalele. Încercând să imite pe băieţii păstori chemându-şi caprele, el pocni din limbă şi le conduse *la* cea mai apropiată casă turkana.

36 Aventuri în Africa

Chemă pe *tatăl* familiei şi îi *şacalului*.

— Te/°? Să ai 9 r Jă de ac-te capre până când une stăpânul lor să le caute; pentru că ele, *ustiu şi* poarte singure de grijă.

În timp ce mergea înapoi spre tabără. îi veniră înnte nişte cuvinte de ale lui Iisus: „*Eu sunt Păstorul*

t. x *n*°*SC* că *e Mă cunosc pe Mine*".

(loon IO: „H). El îşi aduse aminte de câteva vremuri Zele precum atunci când *a*, *ea* şase ani şi a auzit că tată, lui a mur* când era terorizat la şcoală, mai târziu când ajun în l. pşă de bani şi. ce, mai rău. *simţi o* durere dancain afletu… dându-şi seama ce persoană rea fusese. EI L-a rugat pe Iisus să devină păstorul, ul *şi*

*90** *ca*, *de* câte ori îl necăjea ceva. putea să î, cheme n ajutor – ca ş, O capră sfabă şi fricoasă – *şi* păstorul lui îl făcea mai bine.

Măgarul lui Keyangak turkana au fost foarte fericiţi când Keyangak îşi aduse soţia împreună cu fiica lor cea mică numită Maria să locuiască la Lokori. Ei imediat i-au dat doamnei Keyangak numele de „Mama Mariei".

Maria călătorea *des* cu tatăl ei. îi plăcea să stea pe genunchiul lui în timp ce conducea maşina pentru că îi plăcea să vadă drumul în faţă. Părul ei blond îi gâdila bărbia tatălui ei.

Animalele foloseau cărările înguste şi nisipoase mult mai mult decât maşinile. Câteodată maşina sperla vreo turmă de cămile şi Maria le urmărea cu privirea fugind în faţa lor pentru mulţi kilometri înainte să aibă judecata să se *dea* din drum în tufişuri şi să *lase* maşina să treacă. Turmele de capre şi de oi foloseau şi ele drumul şi credeau că le aparţine lor mai mult decât oricărei maşini care venea. Din când în când, mai trecea câte o familie turkana pe acolo cu toate lucrurile lor puse în spinarea măgarilor.

Multe picioare loveau pietrele mari de pe drum. Când ploua, apa curgea formând şanţuri pe drum. Deşi Keyangak conducea încet, maşina sălta şi Maria trebuia să se ţină bine. Ea putea să audă zgomotul pietrelor desprinse lovind fundul de metal al maşinii şi scârţâitul unui copac-spin zgâriind lateralele.

38 Aventuri în Africa

Ea râdea când oamenii turfcana vorbeau despre maşina tăticului ei. Ei o numeau măgarul lui pentru că întotdeauna îşi punea poverile pe spatele ei. Ei spuneau că roţile erau picioarele, iar farurile erau

ochii. Când Keyangak turna motorină în rezervor, ei exclamau: „Uite, măgarul bea!” Când motorul făcea un zgomot puternic urcând un *deal*, ei spuneau: „Ascultaţi, măgarul gâfâie!”

Într-o zi *la* Lofcori, Maria a mers să-şi caute tăticul şi-l găsi stând pe spate *sub* maşină. Un turkana îi spuse:

— Măgarul lui Keyangak e bolnav.

Maria se aplecă să se uite.

Măgarul lui Keyangak 39

Keyangak îi explică că fiecare maşină are o ţeavă care transportă gazele rele de la motor în spatele maşinii de unde dispar în aer. El arătă o gaură în ţeava şi zise:

— O piatră tăioasă a lovit-o foarte tare. Niciunul dintre ei nu a observat o spărtură în podeaua din faţă unde stătea şoferul. Spărtura era chiar deasupra găurii din ţeava. Atunci sosi un mesager.

— Chiar acum vin din locul unde drumul traversează râul, spuse el. A sosit un camion pe cealaltă parte. Şoferul zice că râul e adânc şi că nu îl poate traversa. Are provizii pentru spitalul tău şi vrea ca tu să le iei.

Keyangak şi prietenul lui, Bill, au sărit în maşină şi i-au rugat pe nişte bărbaţi să vină şi ei. Maria imploră:

— Pot să vin şi eu, te rog?

Aşa că se caţără pe genunchiul tăticului ei. Ei au ajuns la trecătoarea râului *aşa* de repede, încât nimeni nu a mirosit gazul de la

motor înălțându-se prin șpar – tura din *podeaua* mașinii.

La *rdu* bărbații au trecut prin apă spre camion, încet, ei au adus toate cutiile și sacii cu provizii la mașină. Doar o cutie mare a mai rămas. Bill se uită la ea și spuse:

— E prea grea ca *s-o* cărăm cu mâna. Keyangak se gândi un moment. Apoi trase afară o frânghie mare din spatele scaunului din mașină.

— Te rog înnoadă asta în față, îi spuse el lui Bill. Eu voi conduce până acolo. Dacă roțile se împotmolesc

HO Aventuri în Africa în noroiul din râu, tu și bărbații de pe mal ne puteți trage afară.

El se întoarse spre Maria și îi spuse:

— Stai lângă mine și ține-te bine de scaun.

Apoi porni motorul și, încet, *lăsă* mașina să alunece în jos pe mal și în râu. Mașina înainta încet făcând valuri mari și, cu un muget zgomotos, ajunse de cealaltă parte.

Cu cutia cea mare încărcată, Keyangak porni înapoi. De *data asta* mașina se mișca și mai încet din cauza greutății adăugate. Apa se împrăștie prin spărtura din podeaua din față în jurul picioarelor lui Keyangak, dar el nu se îngrijoră atât timp cât mașina se mișca. F>e la mijlocul râului, se împotmoli în noroi. Întinzându-se afară pe geam, Keyangak le strigă bărbaților să prindă frânghia și să tragă. El ambala motorul.

Apoi simți capul Mariei pe genunchiul lui. Se uită în jos și avu un șoc. Fața ei era de un roz aprins. Privirea lui trecu dincolo de ea și văzu fumul care scotea *bule* de gaz prin podea. Imediat a înțeles și își spuse: „Gazele o otrăvesc!" în timp ce se uita, ea încetă să respire.

El se gândi: „Trebuie să o scot de aici!"

El încercă să deschidă ușa, dar apa din afara mașinii împingea prea tare împotriva ei.

Bill veni *la ușă*. Keyangak o ridică pe Maria și o dădu prin geam în mâinile lui Bill și strigă:

— Fumul o otrăvește!

Măgarul lui Keyangak Hi

Bill își dădu seama ce i s-a întâmplat Mariei. Stând în râu, cu apa curgând la picioarele sale, el își duse gura peste buzele și nasul Mariei. Încet, el expiră și simți cum pieptul Mariei se expandă în timp ce îi intră *aer* în plămâni. Apoi el luă *aer* în propriii plămâni și expiră încet

din nou în ai Mariei.

Teama îl apucă pe Keyangak. El se întreba: „Va respira din nou? A murit?"

Cu *răbdare*, Bill continuă să ia *aer* şi să îI sufle încet în pieptul Mariei.

Trecură cinci minute. Pentru Keyangak erau că cinci ore.

Deodată, Maria a suspinat adânc. Bill îşi trase gura şi Maria începu să respire normal. Keyangak strigă cu bucurie şi cu uşurare.

Ajunşi înapoi la Lokori, mama ei o puse la culcare. Ziua următoare, ea fugea în jur ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

O prietenă turkana care venise să coacă pâine în cuptorul Mamei Mariei auzi toată povestea.

— Eee, spuse ea gânditoare, nu e păcatul ca şi acel gaz? Curge din adâncul lăuntrului nostru şi de multe ori clocoteşte afară din noi nebăgat în seamă, până când omoară. Doar Iisus ne poate salva!

Mama Mariei răspunse:

„*Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Său Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică*" (Ioan 3: 16).

Mâncarea leului

În Kenya, dacă mergi cu cortul pentru câteva zile, le spui prietenilor tăi:

— Mergem într-un safari.

Întotdeauna vei *vedea o* mulţime de păsări colorate şi de obicei şi câteva animale sălbatice. Aşa că este foarte interesant şi distractiv. Maria credea că un safari este un prilej de mare bucurie şi când sora ei. Elena, şi fratele ei, Donald, se alăturară familiei, şi lor le plăcu. Într-o zi ei şi-au instalat cortul sub un copac periuţă-de-dinţi stufos lângă un râu mare. Mulţi oameni

Mâncarea leului 43

Îi vizitară. În timp ce Keyangak avea grijă de bolnavi. Mama Mariei vorbea cu rudele lor. Maria era destul de mare ca să o ajute pe mama ei *la* gătit şi ca să păstreze curăţenia. Elena şi Donald hoinăreau pe malul râului până când *soarele* arzător îi alungă să se joace *la* umbră.

În sfârşit soarele apuse şi oamenii plecară să-şi mulgă vacile şi caprele de acasă. Keyangak împacheta medicamentele în cutii şi instala paturi. Soţia lui va dormi în cort cu doi dintre copii. Păturile lor

umpleau cortul, aşa că Maria spuse că nu se supără să doarmă pe scaunul din faţă al maşinii. Keyangak decise să-şi

H_2

w>gfr

44 Aventuri în Afri-i nea pună propriul pat de campanie chiar afară lângă uşa cortului. Mama Mariei gătise nişte tocană *gustoasă* de capră să le încălzească burţile.

După cină ei L-au rugat pe Dumnezeu să binecuvânteze oamenii care *au auzit* despre Iisus în acea zi şi să îi vindece pe toţi bolnavii care i-au vizitat. La final *au* zis:

— *Te* rugăm să ai grijă şi de noi în noaptea *aceasta*.

Ei *s-au aşezat* confortabil în sacii de dormit şi în câteva minute adormiră duşi. Dar Dumnezeu era treaz ca să *aibă* grijă de familie.

Keyangak se trezi devreme. Curând, alţi oameni veniră în tabără. Dintr-odată, un bărbat strigă din *cealaltă parte* a copacului periuţă-de-dinţi:

— Keyangak, vino aici repede! Doctorul merse prin jurul copacului.

— Uită-te aici, spuse omul turkana şi arătă spre nişte urme în nisip.

Lui Keyangak i se tăie *răsuflarea* când văzu urmele *labelor* unei feline mari.

— Simba, un *leu*, a fost aici noaptea, murmură el. Elena şi Donald veniră să se uite şi ei şi *au* început să tremure când văzură cât de aproape venise marea felină.

— Nu, nu, răspunse omul, uitându-se *la celelalte* urme de pe jos, nu doar un *leu*, ci trei. Ei au mirosit mâncarea *voastră* de capră şi *au* venit să vadă dacă aţi

lăsat ceva şi pentru ei. Probabil că nu au fost foarte înfometaţi, altfel l-ar fi mâncat pe Keyangak! *O* femeie exclamă:

— *Oitakoi* (care înseamnă „vai")! Au plecat să se ascundă în tufişuri, dar vor veni înapoi diseară. Şi până atunci vor fi înfometaţi.

Când şi-au terminat treaba în acea seară, familia se decise să doarmă într-un loc mai sigur. Ei au ales un deal pietros la mai mult de un kilometru depărtare, unde niciun copac nu i-ar tenta pe lei. Maria dormi în maşină din nou. Keyangak şi Mama Mariei şi-au aranjat paturile de campanie aproape unul de altul cu o saltea pe jos între paturi. Ei o înfăşară pe Elena şi au aşezat-o la un capăt de saltea. Donald se culcă la celălalt capăt.

Mama Mariei se trezi în mijlocul nopţii. O lună luminoasă strălucea pe forma adormită a lui Keyangak şi pe salteaua copiilor. Ea abia putea zări vârful capului Elenei pe perna ei. Dar Donald dispăruse. Ea îi strigă lui Keyangak:

— Trezeşte-te, trezeşte-te! Donald a dispărut. Mama Mariei începu să plângă după băieţelul ei de trei ani:

— O, ce i *s-a* întâmplat?

Bineînţeles că se gândea la un singur lucru: simba!

— Hai să facem linişte şi să ascultăm, spuse tatăl Mariei. Cum ar putea leii să meargă peste pietrele acestea instabile fără să ne trezească?

Ei şi-au ciulit urechile. Încet, toate sunetele unei nopţi turkana îşi cântară mica melodie – oi behăind în depărtare, bărbaţi sporovăind încet într-o casă apropiată, un ţânţar bâzâind – dar nimic suspicios.

Mama Mariei întrebă îngrijorată:

— Ar trebui să mergem *să-l* căutăm? Chiar atunci se trezi Elena. Adormită, întrebă:

— Ce-i acest lucru mare în patul meu?

Ei au tras păturile şi l-au văzut pe Donald! El spuse că se simţise

singur *la* capătul lui de *saltea* şi dori să se ghemuiască lângă surioara lui.

Toţi au râs de-a binelea. Acum se trezi şi Maria. Ea nu se putu abţine *să-l* cicălească pe fratele ei:

— Leii probabil au dorit ceva mai delicios decât pe Donald pentru cină!

Keyangak zise:

— Haideţi să-l spunem Domnului despre lei. Apoi continuă: îţi mulţumim. Tată, că ai avut grijă de noi când noi nici nu ştiam că suntem în pericol.

Înainte să închidă ochii, KeyangaK auzi un mârâit încet al unui leu jos lângă râu.

— Da, se gândi el. Vânează în seara asta; dar noi suntem în siguranţă aici sus.

Da, *El nu va îngădui să ţi se clatine piciorul*. *Domnul te va păzi de orice rău*, *îţi va păzi sufletul* (Psalmii 121: 3, 7).

Ţine acel leopard!

Un bărbat pe nume Ekuwam se alătură grupului care stătea în spatele maşinii lui Keyangak. Singurul articol de îmbrăcăminte pe care îl purta *era o* fâşie neagră şi murdară, înnodată peste un umăr în *aşa iei* încât restul să îi acopere corpul. El îşi înfipse suliţa în sol, îşi împături fâşia cu grijă în jurul său, îşi puse un scăunel sub el şi se aşeză. Cu un deget scoase din gură o bucată de tabac, de mărimea unei bile mari, şi o puse după ureche ca să o păstreze pentru a o mesteca mai târziu.

El se uită în jur. Keyangak se uita în ochiul roşu *al* unei fete. Ekuwam urmări *doctorul* care se ridică să vorbească cu mama fetei:

— Când fiica ta se *scoală* dimineaţa, îşi freacă ochii, făcându-i un pic murdari. Apoi vine muscă şi merge la acea murdărie. Musca duce boli pe picioruşele ei şi lasă microbi în ochii fetiţei. Ar trebui să-i spălaţi faţa în fiecare dimineaţă şi apoi ochii ei nu vor atrage muşte.

Apoi el găsi un tub mic într-o cutie plină de sticluţe, luă capacul şi stoarse un pic de alifie în ochiul care-l privea cu ostilitate.

— Ia acest medicament, îi spuse el mamei. Pune un pic în ochi dimineaţa şi seară.

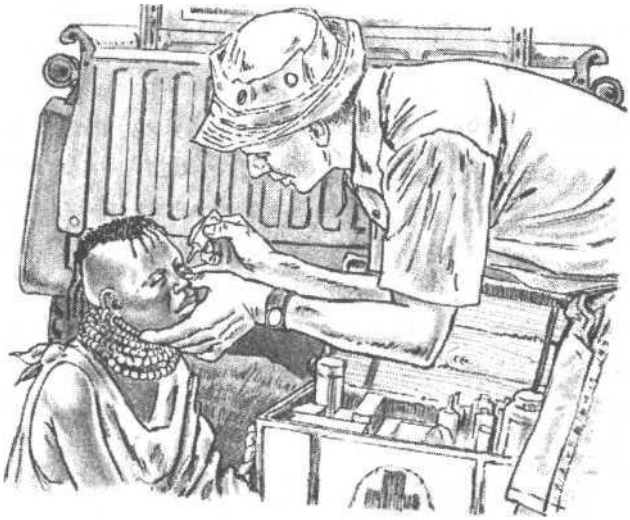

El se duse înspre un bărbat din a cărui ochi dureroşi curgeau şuvoaie de lacrimi. Doctorul ridică o bucăţică de vată şi îi şterse cu grijă. El găsi un alt tub de medicament pentru ochi în cutie şi i-o dădu bărbatului. El îl sfătui:

— Să-ţi cureţi ochii în fiecare dimineaţă şi seară şi apoi roag-o pe soţia ta să stoarcă un pic de alifie în ei.

Sub un alt copac, o femeie albă vorbea cu nişte ca – meni. Ekuwam îl întrebă pe un om pe care l-a recunoscut:

— Ea cine e? Bărbatul răspunse:

— O, aceea e soţia lui Keyangak, i se spune Mama Mariei. îi place să spună poveşti.

Ţine acel leopard! 49

Ekuwam nu venise să audă poveşti. El dorea ajutor pentru picioarele care îl dureau.

Bărbatul cu ochii bolnavi plecă, iar Keyangak se întoarse spre Ekuwam. El întrebă:

— *Te* pot ajuta cu ceva?

Ekuwam nu răspunse. El pur şi simplu ridică haina să îi arate picioarele doctorului. De *la* genunchi în jos pielea fusese sfâşiată în multe locuri. Sânge umed încă se afla printre cheaguri în rănile adânci. Keyangak suspină şi întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

Ekuwam îi spuse următoarea istorisire:

— Fratele meu şi cu mine aveam grijă de oile şi de caprele

noastre ieri. Dintr-odată, un leopard sări din nişte tufişuri. Clocoteam de furie, pentru că îmi iubesc animalele. Mi-am învârtit băţul spre leopard şi am strigat: *Kape*, *tolot*! („Pleacă, dispari!"). Speram să-l sperii. În schimb, el începu să vină spre mine. La ce foloseşte un băţ împotriva unui leopard mare şi înfometat? L-am aruncat şi i-am apucat labele din faţă. Ochii lui feroce şi galbeni se uitau în ai mei. Respiraţia lui fierbinte şi urât mirositoare bătea pe faţa mea. În timp ce-l ţineam sus, el mă zgâria pe picioare cu labele din spate. Ghiarele lui m-au tăiat adânc în carne, încerca să mă pună jos. Eu i-am strigat fratelui meu:

— Vino şi ajută-mă! Din fericire, fratele meu avea suliţa în mână. Ca un fulger el o înfipse în pieptul

leopardului. Am simţit cum bestia cea mare se prăbuşeşte. Căzu *la* picioarele mele mort. Astfel, oile şi caprele noastre au rămas în

siguranță.

Cum termină Ekuwam, el își dădu seama că toată lumea stătea în liniște pentru că oamenilor turkana întotdeauna le place să audă povești de curaj.

Mama Mariei spuse:

— Leopardul acela ar fi putut să te omoare. Apoi se întoarse spre oamenii din jurul ei:

— Și eu am o poveste despre un păstor curajos care își iubea oile, dar acesta chiar a murit ca să le salveze.

Ea ridică o cărticică turkana și întoarse câteva pagini înainte să continue:

— Cu mult timp în urmă, când eram doar o fetiță în țara mea, am devenit tristă din cauza lucrurilor rele pe care câteodată le făceam și le ziceam. Cu cât încercam mai mult să mă opresc să le fac, cu atât continuam mai mult. Mă simțeam vinovată și *slabă*. Apoi am citit niște cuvinte de-ale lui Iisus; ascultați numai: *Ayong arai ekeyokon loajokon loajalit akiyar kang kotere ngamesekin* (*Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun își dă viața pentru oi*) (Ioan 10: 11). Eu eram ca o oaie amenințată de un animal sălbatic, dar Iisus a murit ca eu să fiu iertată. El a înviat. L-am rugat să fie Salvatorul meu și El îmi dă puterea de care am nevoie.

Leopardul somnoros

Keyangak își făcu primul spital într-o *cocioabă* mică de *tablă*. Un bărbat veni *la ușă*. Părea emoționat. El vorbi într-un mod poruncitor pe care oamenii turkana îl folosesc adesea:

— Vino și adu-ți pușca!

Keyangak răspunse:

— Nu am puşcă. Oricum, nu pot să vin cu tine acum. El arătă spre nişte oameni care arătau trişti stând în partea umbroasă a cocioabei şi adăugă:

— Toţi aceşti oameni sunt bolnavi şi au nevoie de ajutorul meu.

Dar *bărbatul w se dădea bătut*.

Leopardul somnoros 53

— Trebuie să vii, repetă el. Un leopard mi-a omorât una dintre cămile.

Doctorul răspunse:

— Îmi pare rău, dar nu pot să omor un leopard. El nu se liniştea:

— Ascultă. Chiar dacă nu ai puşcă, ai otravă. Leopardul a lăsat o parte din carne. Va veni înapoi să o mănânce. Dacă otrăvim carnea, el va muri când vine pentru următoarea lui masă.

El văzu că KeyangaK încă opunea rezistenţă, *aşa că* încercă să-l convingă:

— Itaouse întotdeauna ne ajută.

„Itaouse" era felul lui de a zice „Casa Albă", un ofiţer de la guvern care conducea Ţurkana de la centru la sute de kilometri depărtare. Bărbatul deveni mai insistent:

— De fiecare dată când Itaouse auzea că un leopard omoară animale, el ne dădea medicamente, spunându-ne să punem puţin în carne şi, ce să vezi: fiara murea!

Keyangak ştia că leoparzii deseori le furau oamenilor cămile, vite, oi şi capre. Ei pot chiar să omoare oameni. De fapt, odată s-a gândit să păstreze nişte otravă pentru ei, dar îi era frică în caz că cineva îi dădea unui pacient de-al lui. El îşi deschise cutia cu medicamente şi se uită în fugă peste linia de sticle până ajunse la una cu eticheta: „Somnifere. Se ia una noaptea". Sticluţa era încă plină. Keyangak se gândi:

54 Aventuri în Africa

— Hmmm… *O* tabletă ar trebui să pună un om la cu/care pentru o noapte. Câte ar face un leopard să doarmă pe vecie? El *deşurubă* capacul şi numără 36 de *tablete*. Atât s-ar putea să fie de ajuns.

— Te rog să aştepţi, spuse el. După ce mă îngrijesc de aceşti oameni bolnavi, vom pleca.

Soarele era sus pe cer când *au* pornit peste deşertul pietros. Bărbatul mergea înaintea doctorului cu suliţa gata să se ocupe de vreun animal sălbatic care ar fi apărut. Ei *au* ajuns la o linie de copaci

de-a lungul unui râu. Deja vulturii, mari iubitori de carne, zburau în cercuri pe cer. În timp ce bărbaţii se apropiau, au văzut că o parte din ei *au* început să sfâşie un stârv mare zăcând pe jos.

Leopardul somnoros 55

Bărbatul turkana strigă: „Ş‚ş‚ş‚ş!" Cum nu voiau să plece, el aruncă cu pietre spre ei. Aceştia şi-au întins alene aripile mari şi s-au ridicat să li se alăture prietenilor lor din aer.

Keyangak luă suliţa turkana şi tăie o gaură adâncă în carne. Apoi deşurubă sticla şi turnă înăuntru jumătate din tablete.

El îi spuse bărbatului:

— Întoarce-o.

Apoi făcu la fel şi pe cealaltă parte. Următoarea zi, *bărbatul* turkana veni la spital. El îi spuse lui Keyangak:

— Carnea a dispărut. Keyangak răspunse:

56 Aventuri în Africa

— Probabil că vulturii au mâncat-o pe toată. Dar *bărbatul* spuse:

— Nu. Am văzut urme proaspete de leopard azi dimineaţă.

Au trecut două zile şi Keyangak era sigur că leopardul scăpase.

Un băiat îşi conducea turma de capre *la* râu pentru apă. Dintr-odată, se opri nemişcat. Văzuse un leopard, îşi strânse suliţa, întrebându-se dacă va putea *să-l* omoare în caz că îi ataca una din capre. În timp ce îl urmărea, el zâmbi. Marele animal se clătina pe picioare şi se *lăsă* pe un copac. Ochii îi erau aproape închişi. Părea neajutorat.

El se îndreptă direct spre animal şi înfipse *suliţa* în inima lui.

Keyangak auzi povestea şi îi spuse Mariei:

— Nu-mi plac leoparzii, deşi arată frumos şi au blană moale. Sunt cruzi, şireţi şi puternici. Ei îmi aduc aminte de duşmanul nostru, *diavolul*, care vrea să ne strice vieţile şi tot ce încercăm noi să facem pentru Dumnezeu. De câte ori îl simt *la* treabă, îmi spun: *încolo*, *fraţizor*, *întăriţi-vă în Domnul şi în puterea tăriei Lui*. *Îmbrăcaţi-vă cu toată armătura lui Dumnezeu*, *ca să puteţi ţinea piept împotriva uneltirilor diavolului* (Efeseni 6: 10 – 11). Iar apoi el pare că slăbeşte ca leopardul acela somnoros.

Doi şerpi orbi

Mulţi oameni *au* venit la spital. Cocioaba de tablă era mult prea mică. În timp ce Keyangak continua să aibă grijă de oamenii bolnavi,

prietenii lui au construit un spital mai bun.

O fetiţă numită Arupe locuia ia patru sute de kilometri depărtare de Lokori. Când a mers cu cortul acolo, Keyangak o găsi suferind având bur – tica umflată foarte tare. A adus-o la spital, unde fetiţa a început să se facă mai bine.

În timp ce aştepta ca Keyangak să o ducă acasă, ea locuia într-o căsuţă aproape de spital împreună cu o altă fetiţă. Keyangak deseori o privea

I. 1!

58 Aventuri în Africa şi suspina pentru că *el* ştia că, *la ţel* ca şi noi înainte de a-L primi pe Iisus, inima ei nu era îndreptată.

Casa nu avea geamuri, doar nişte spaţii goale ca să intre aerul. Constructorii au spus că atunci când vor avea timp vor pune geamuri potrivite.

Când veni ploaia, Keyangafe căută *două* plăci de metal *ondulate* (*folosite la* construcţia acoperişurilor) şi *Le-a* pus să stea pe un capăt ca să acopere spaţiile pentru geamuri. Fetelor Le-a plăcut şi au cerut să le păstreze până când vor fi gata geamurile potrivite.

Într-o dimineaţă, Keyangafe şi Mama Mariei *serveau* micul-dejun. Ei au văzut-o pe Arupe

Doi şerf>i orbi 59

u

m

 grăbindu-se spre *uşa* lor arătând emoţionată şi înspăimântată.

Ea zise dintr-o răsuflare:

— Vino repede! Am văzut un şarpe în casa noastră.

Keyangak îşi *lăsă* micul-dejun. El găsi un *băţ* şi plecă cu Arupe. Simţea căldura soarelui puternic de dimineaţă încălzindu-i spatele. În timp ce se apropia de *casa* Arupei, el văzu lumina puternică lovind cele

două plăci de metal peste deschizăturile de *la* geamuri. Lumina reflectă înapoi în ochii lui *aşa* de puternic, că trebui să-şi întoarcă capul.

Când *au ajuns la uşa* din faţă a Arupei, Keyangafe întrebă:

— Unde e şarpele?

Ea arătă spre baza unei plăci de metal. Între metal şi perete, Keyangak văzu un spaţiu întunecat. Arupe se ascunse în spatele doctorului şi spuse:

— A mers acolo.

Keyangak se aplecă şi se uită înăuntru, dar văzu doar o gaură fără lumină deloc. Lui îi era frică de şerpi, chiar şi când îi putea *vedea*. Dar de acesta se temea şi mai mult pentru că *era* ascuns în întuneric.

El păşi înapoi şi inspiră adânc. Ducându-şi băţul *sub* x vârful plăcii de metal, el o aruncă înapoi în *aşa fel* încât căzu cu un clinchet pe *solul* de piatră.

Imediat lumina strălucitoare inundă ascunzătoarea şerpilor. El văzu două vipere mortale.

Doi şerpi orbi 61

Viperele şi-au ridicat capetele şi au şuierat cu *aşa* furie, încât Keyangak aproape că şi-a scăpat băţul. Ele îşi întorceau capetele dintr-o parte în alta căutându-şi duşmanul. Apoi el îşi dădu seama că nu *vedeau* nimic. Lumina puternică, inundându-le vizuina întunecată, *le-a* orbit. El râse. Apoi imediat le lovi cu putere cu băţul peste capete. Viperele *s-au* rostogolit moarte.

El se uită jos la locul unde viperele îşi făcuseră casă şi văzu doar nisip şi piatră strălucind în lumina puternică. Nu mai era întuneric acum, nici pericol, nici şerpi! în timp ce mergea înapoi la micul-dejun, el se gândi la cât de mult iubea lumina soarelui. Iisus a spus:

„*Eu sunt Lumina lumii*; *cine Mă urmează pe Mine nu va umbla în întuneric*, *ci va avea lumina vieţii*" (*J.oao* 8: 12). El se rugă: „Doamne Iisuse, te rog să străluceşti lumina *Ta* în inimă întunecată a Arupei şi elibereaz-o de toate păcatele – cum ai făcut şi pentru mine".

Bandiţii

Două asistente medicale din Marea Britanie au venit ca să lucreze la spitalul *Lokori* Oamenii turfcana au învăţat uşor numele lui Essie, dar *celălalt*, Mary Moss, li *s-a* părut mult mai greu. Ei! spuneau „Merimoth", iar prietenii ei englezi glumeau că era o molie veselă! [în engl. merry moth = molie *veselă*, n.ed.]

Într-o zi, o fată de *la* şcoală fugi spre casa asistentelor. Cu

răsuflarea tăiată, ea zise grăbită: – Bandiţii sunt aici! Sunt chiar peste râu. Când *au* auzit *vestea*, Merimoth şi Essie au simţit cum li se strânge stomacul. Hoţii din Sud erau mai periculoşi decât leii, decât leoparzii şi chiar decât şerpii. Aceşti bandiţi veneau din alte *triburi să* fure vaci turkana. Dacă le opunea cineva rezistenţă, ei se luptau cu suliţe şi cu puşti. Asistentele au văzut oameni cu tăieturi oribile în spital. De multe ori oamenii bătrâni şi copiii sufereau cel mai mult pentru că ei nu puteau să fugă. Unii chiar au murit.

Essie începu să *organizeze* lucrurile şi, împreună cu fata înspăimântată, ea merse repede *spre casa* fetelor şi le spuse:

— Adunaţi-vă cearşafurile şi păturile. Vom dormi pe acoperişul casei lui Keyangak unde nu ne poate ajunge niciun bandit.

În timp ce apunea *soarele*, un grup de douăzeci de fete au urmat-o pe Essie la casa doctorului. Ea le conduse sus la un balcon şi de la balcon, ele au urcat pe o scară de metal, iar apoi *au* intrat printr-o deschizătură îngustă pe acoperişul plat.

— Acum întindeţi-vă aşternuturile, comandă Essie. Apoi le trimise pe toate înapoi jos zicând:

— Fiecare dintre voi mergeţi şi luaţi câte două pietre, cât de mari le puteţi căra şi aduceţi-le *sus* pe acoperiş.

Ele le-au pus într-o grămadă lângă deschizătura de *la* vârful scării, gata să cadă peste orice bandit destul de prost încât să încerce a urca.

Apoi toate s-au dus *la* culcare.

Mai târziu în acea noapte, Merimoth fu chemată *la* spital. În drumul ei spre casă se sperie foarte tare şi veni fugind la Keyangak. Ea spuse:

— Tocmai am văzut un bandit. Stă lângă zidul care înconjoară casa noastră. Şi are o puşcă în mână!

Încercând să nu arate că îi era puţin teamă, Keyangak ridică un băţ mare şi o întrebă:

— Poţi să-mi arăţi locul?

S-au furişat *de-a* lungul curţii care separa cele două case cât de încet au putut ei.

— Acolo e, şopti Merimoth, arătând spre o umbră care stătea nemişcată lângă zid.

Keyangak strigă:

— Ce cauţi aici?

Dar arătarea nu răspunse.

Keyangak merse mai aproape, urmărind atent. Apoi o adiere de vânt o făcu să se legene uşor şi Keyangak începu să râdă. El strigă spre Merimoth:

— Priveşte numai cum îţi bat banditul!

Şi lovi cu băţul încât acesta căzu *la* pământ. Banditul lui Merimoth era doar un tufiş!

Când s-au întors în casă, Keyangak întrebă din capătul scărilor dacă fetele erau bine. Essie strigă înapoi:

— Da. Majoritatea dorm deja.

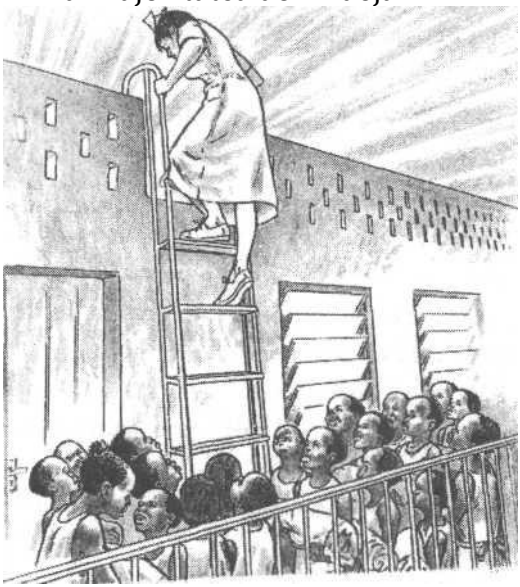

Au dormit bine cu toţii în acea noapte, fără niciun vizitator.

În ziua următoare, Essie plecă să lucreze la spital, în timp ce le vorbea unor oameni bolnavi, şi-a dat seama că nimeni nu o asculta. Ea observă că erau supăraţi şi se întrebă: „Oare am spus ceva care să-i supere?”

Unul se retrase… apoi altul… şi în curând toţi au părăsit-o – chiar şi cei pe care îi credea prea bolnavi să se mai mişte.

Ea merse afară şi văzu că toată lumea fugea cât de repede putea.

— Care e problema? îl întrebă ea pe un elev în timp ce trecea

grăbindu-se.

— Bandiţi, răspunse el cu respiraţia întretăiată. Oamenii i-au văzut pe cealaltă parte a râului. Fug spre noi. Trebuie să scăpăm.

Ea îşi zise în sinea *sa*: „Ce să fac? Unde pot să merg?”

Până în acel moment toată lumea părăsise deja spitalul. Casa lui Essie era prea aproape de râu şi era posibil ca bandiţii să fi traversat deja. Ea se gândi să se adăpostească la un prieten din apropiere. Dar a presupus că şi ei erau deja plecaţi.

Ea merse înapoi în spitalul gol şi se uită în jur. Privirea ei căzu pe dulapul de lenjerie. „Asta e!” îşi spuse. Ea luă câteva cearşafuri de pe raftul de jos şi

66 Aventuri în Africa *le puse pe* masă. Apoi se înghesui înăuntru, rotindu-se în *aşa* fel încât să poată intra între rafturi/e largi. *Abia reuşi să alunece* un deget sub uşă să o închidă. Apoi stătu în întuneric, întrefe>induse ce se va întâmpla.

Apoi repetă nişte cuvinte din Biblie pe care *le-a* învăţat cu mulţi ani în urmă:

Domnul este lumina şi mântuirea mea: *de cine să mă tem*? *Domnul este sprijinitorul vieţii mele*: *de cine să-mi fie frică* (Psalmii 27: 1)? Deja se simţea mai bine. Ea auzi voci şi se întrebă: „Aceştia sunt bandiţii?” Inima ei bătea *aşa de tare*, încât era sigură că ei o vor auzi şi *o* vor găsi în dulap. Paşii s-au oprit în *faţa uşii*. *iar ea* transpira aşteptând ca cineva să o deschidă. Apoi auzi râset, urmat de vorbă. Ea recunoscu limba. Era turfoina, nu limba oamenilor din Sud. Apoi îşi dădu seama cine *vorbea*: *ţaţa care o* chemase noaptea trecută.

Ea îşi ciuli urechile să înţeleagă ce se vorbea şi îşi auzi numele:

— Unde e sora Essie? Nu am văzut-o fugind când am plecat noi toţi.

Ea deschise uşa şi o găsi pe elevă şi pe câteva asistente chicotind.

— Deci, soră, te-ai împachetat ca un cearşaf şi te-ai ascuns în dulap!

Şi apoi au râs până *le-au dat* lacrimile pe obraji. Dar lui Essie nu i se părea nimic amuzant!

Bandiţii 67

— Unde sunt? întrebă ea. Unde *au* mers bandiţii? A fost rănit cineva?

Fata chicoti din nou. Ea spuse:

— Cineva a dat alarma când a văzut nişte tineri fugind în jur de cealaltă parte a râului şi i-a auzit strigând ca războinicii. Dar erau dintre turkana de-ai noştri. Văzuseră un iepure şi voiau să-l prindă pentru prânz!

Hoţul care a spus: „Nu!

(Zrege lucra *la* spitalul Lofcori. Deşi nu mersese Iniciodată *la* şcoală în copilărie, putea să citească şi să scrie *destri* de bine. Era inteligent şi prindea repede. Un zâmbet plăcut îi însenina de *obicei* chipul. Dar avea o problemă: o fire arţăgoasă. îi izbucnea brusc furia şi nimeni nu îl mai putea controla. Atunci el îi lovea chiar şi pe oameni. Keyangak îi spuse:

— Erege, dacă vrei să îi ajuţi pe cei care nu sunt sănătoşi, trebuie să fii bun şi drăguţ. Lor nu le place când îi loveşti. îi vei înspăimânta şi vor pleca.

68

Hoţul care a spus: „Nu!” 69

El răspunse:

— Da, doctore, ştiu asta. Îmi pare *rău*, dar eu chiar nu pot să-mi stăpânesc mânia.

Deşi el încerca foarte mult să fie drăguţ, tot *dădea* greş. Oamenii încă se plângeau de firea lui agresivă. Până la urmă, Keyangak i-a zis:

— Trebuie să părăseşti spitalul.

Sărmanul Erege merse înapoi la casa lui aproape de Lokori. Ori de câte ori îl întâlnea KeyangaK, el arăta trist. A încetat să mai meargă

la biserică. Câteva săptămâni mai târziu, se auzi o împuşcătură aproape de râu. Oamenii s-au înfricoşat şi au întrebat:

— Să fie bandiţii din Sud?

Apoi au aflat că Erege împuşcase un crocodil. Nimeni nu *s-a* supărat că a murit un crocodil, pentru că aceste animale mănâncă atât capre, cât şi oameni, dar se temeau de o puşcă în mâinile unui om *aşa de* violent ca şi Erege.

Curând au aflat de ce a cumpărat el puşca. S-a alăturat şi el unui grup de bandiţi. Deseori ei făceau câte o razie *la* oamenii din Sud, furându-le vitele şi caprele.

Într-o zi, şeful bandiţilor i-a chemat pe oamenii lui. El se plânse:

— Oamenii din Sud i-au atacat deseori pe

70 Aventuri în Africa turkana. Ei au omorât mulţi dintre războinicii noştri.

Mergem să ne luptăm cu ei din nou. De data asta nu vom lua doar vite; ci vom omorî şi oameni.

Un cuvânt se tot învârtea în mintea lui Erege:

Nyiaar. Acesta înseamnă: „Să nu ucizi”. El a uitat aproape tot ce auzise la biserică, dar cel puţin a învăţat această poruncă a lui Dumnezeu. Aşa că îi spuse şefului:

— Eu nu merg cu voi. A ucide este un lucru rău. Şeful bandei deveni foarte furios. El strigă:

— Dacă tu refuzi să ne ajuţi de data asta, nu te mai vrem în banda noastră.

Aşa că toţi prietenii lui l-au părăsit.

Stând acasă singur, el se gândi la viaţa lui. Firea lui nestăpânită i-a distrus munca. Devenise un hoţ. Prietenii lui erau ucigaşi. El îşi spuse: „Am devenit un om rău”. Acest gând îl făcea foarte nefericit.

Într-o zi oamenii de la biserică au venit acasă la el. Stând afară, în faţa cocioabei lui, ei au cântat nişte cântări şi au vorbit despre Iisus. În timp ce asculta, au început să-i curgă lacrimile pe obraji.

Ei l-au mângâiat:

— Erege, nu plânge! Iisus te iubeşte şi te va ierta dacă te încrezi în El.

Aşa că Erege i-a vorbit lui Iisus:

— Eu sunt un om mânios şi un hoţ. Am făcut multe lucruri rele. Te rog, fă-mă curat!

Hoţul care a spus: „Nu!” 71

El se întoarse la biserică şi îi rugă şi pe oamenii de acolo *să-l* ierte.

Pentru că Iisus şi poporul Său au fost *aşa* de buni cu el, el dori să le slujească şi altora. Aşa că, atunci când ploaia nu mai cădea şi animalele nu mai puteau găsi iarbă pe jos sau frunze în copaci şi oamenii nu mai puteau lua mâncarea lor obişnuită de carne şi lapte, Erege dorea să-i ajute în problema cu mâncarea. El lucra la o tabără pentru oameni săraci, împărţindu-le mâncare.

Şi le spunea despre singura persoană care poate vindeca o fire nestăpânită – Iisus.

72 Aventuri în Africa

Nu e uimitor că oamenii turkana sunt la fel *ca* şi alţi oameni din întreaga lume? Fie că suntem mari, fie că suntem mici, *la* un moment *dat* toţi ştim că avem răutate în inimi/e noastre. Unii se înfurie *că şi* Erege, alţii fură sau spun minciuni, gândesc gânduri rele, nu ascultă de părinţi, sunt invidioşi pe prietenii lor, vorbesc *cu* răutate. Chiar dacă vrem să scăpăm de păcatele *acestea*, de multe ori ne dăm seama că nu putem. Dar, dacă avem puterea lui Iisus, putem. Biblia spune: *Dacă ne mărturisim păcatele*. *El este credincios şi drept*, *ca să ne ierte păcatele şi să ne curăţească de orice nelegiuire* (I Ioan 1: 9). Oricare dintre noi poate să vină la Dumnezeu şi să spună: „Dragă Tată, îmi pare *aşa* de rău că am fost rău. Te rog iartă-mă şi curăţă-mă!”

Pierdut în deşert

Într-o duminică dimineaţa, soarele se ridica după munţii ce se

zăreau peste râu în depărtare. Razele lui străluceau oblic peste forma adormită a inginerului din Lokori, Jim, care şi-a instalat patul de campanie pe acoperişul răcoros şi plat al casei sale. O briză mişca plasa care a ţinut ţânţarii înfometaţi departe de el în timpul nopţii. El se trezi şi, preţ de câteva minute, stătu acolo amintindu-şi că astăzi se putea relaxa. Lui îi plăceau duminicile la Locul Girafei. Nu trebuia să se gândească la treburile care de obicei îl ţineau ocupat – construcţiile, reparatul maşinilor, repararea lucrurilor de la spital. Aruncă alene plasa la o parte şi se rostogoli afară din pat. Jos, el puse nişte cafea într-un aparat şi aprinse gazul dedesubt.

O bătaie în uşă îl trezi din starea lui de lene. Doi bărbaţi prăfuiţi erau în faţa uşii, un turkana şi un american. El îi invită înăuntru şi le oferi nişte cafea. Din modul în care ei au înghiţit-o dintr-odată, el îşi dădu seama că erau obosiţi şi însetaţi. Americanul vorbi:

— Numele meu este Tom. Noi facem parte dintr-o mică echipă medicală care călătorim prin Turkana dând injecţii care previn anumite boli. Dar aseară ni s-a

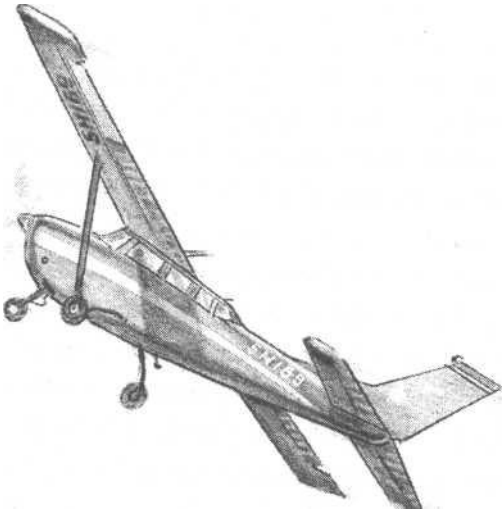

stricat maşina. I-am *lăsat* pe prietenii noştri acolo şi am mers pe jos mai multe ore. Te rugăm, ai putea să ne ajuţi?

— Sigur, răspunse Jim. Vă voi ajuta. Dar întâi vom merge la biserică. Apoi, înainte să pornim, trebuie să servim prânzul.

Jim avea doi prieteni care fi *ajutau* cu construcţiile. Lui îi era milă de ei pentru că aceşti oameni şi-au părăsit casele lor dintr-o *altă*

parte îndepărtată a Kenyei să vină şi să lucreze în Turkana. Aşa că deseori se simţeau singuri. Când îi văzu (a biserică, el îi întrebă

Pierdut în deşert 75

dacă le-ar plăcea să îl însoţească în această călătorie. Ghidul turkana, care a mers pe jos cu Tom, se oferi şi el să meargă ca să le arate drumul. Dar Tom zise:

— Eşti obosit. Odihneşte-te. Ştiu eu drumul.

Cei patru bărbaţi au pornit în căldura grozavă a acelui început de după-amiază. Roţile maşinii măcinau pietrişul de pe drumul uscat.

Câţiva palmieri îşi legănau frunzele deasupra unei ape. Dar Jim ştia că apa conţinea sare şi i-ar fi făcut şi mai însetaţi dacă ar fi băut-o. Tom spuse că maşina era aproape. Ei au condus urmând un drum pe la baza dealurilor. Nimeni nu observă o cărare mică ce se bifurca la stânga. Dacă ghidul turkana ar fi mers cu ei, el le-ar fi putut arăta două perechi de urme pe unde el şi Ţbm au mers noaptea trecută. Dar nimeni nu văzu urmele de pe jos şi au condus dincolo de intersecţie. După mulţi kilometri, Jim opri maşina şi întrebă:

— Suntem pe drumul cel bun? Tom se uită în jur.

— Ştiu că ne-am oprit în nişte dealuri. S-ar putea să fie acelea.

El arătă spre un lanţ jos la o depărtare de aproximativ 25 de kilometri. Jim întoarse maşina în albia râului uscat care *avea* direcţia aceea, iar ei au continuat prin nisip. Văzând cocioabele joase ale unui cămin turkana, ei au mers să întrebe dacă maşina lor Land Rover trecuse pe acolo. Dar niciunul din cei patru

76 Aventuri în Africa bărbaţi nu cunoşteau limba turkana, *aşa* că au mers mai departe.

Când căzu noaptea, ei s-au oprit. Nu-şi aduseseră nici mâncare, şi nici apă. Ei stăteau pe drumul pietros fiind înfometaţi şi însetaţi şi au început să-şi *dea seama* că *s-au* pierdut. Unul dintre bărbaţi văzu lumini de departe şi spuse emoţionat:

— Se văd luminile de acasă. Dar erau doar stele.

Toţi s-au trezit dimineaţa fiindu-le frig şi sete.

— Avem apă în faţa motorului, spuse Jim; dar dacă o folosim, motorul nu va fi păstrat rece şi apoi nu va funcţiona.

Setea ardea gâtul *lor aşa* de mult, că el decise să deschidă un robinet dedesubtul motorului şi să împartă cu grijă câteva guri de apă cu rugină fiecărui om.

Tom se uită în jur. El vorbi în timp ce arăta cu degetul în

depărtare:

— Cred că maşina se află în dealurile acelea. Maşina lor mergea încet prin deşert până au ajuns *ia albia* unui râu *cu* bălţi de apă. Cu mare mulţumire, ei şi-au umplut stomacurile.

Se simţeau mai împrospătaţi în timp ce *urcau*, dar nu au putut găsi niciun drum printre dealuri şi s-au întors înapoi la *râu*. Au urmat cursul râului până *au ajuns la o altă casă turkana*. Un om prietenos îi invită să stea şi le dădu nişte carne de capră.

Pierdut în deşert 77

Acest bărbat vorbea limba swahili pe care o ştiau Jim şi tovarăşii lui. Ei l-au întrebat:

— Cât de departe e până la Lokori? Noul lor prieten zâmbi:

— Dacă ar fi să pornească un om acum, el ar petrece trei nopţi pe drum.

Jim gemu când îşi dădu seama că erau cel puţin 160 de kilometri depărtare de casă şi nu aveau combustibil. Scrise un bilet şi îi ceru gazdei turkana să trimită pe cineva *la* Lokori să îi înştiinţeze pe prietenii lui de această problemă. Apoi toţi s-au pregătit să aştepte. Cel puţin aveau destulă apă.

Keyangak şi Mama Mariei petrecuseră sfârşitul de săptămână în altă zonă. Ei au auzit trista poveste duminică seara când s-au întors la Lokori. Ghidul turkana al lui Tom fu de acord să meargă cu Keyangak să recupereze Land Roverul stricat împreună cu prietenii lui. I-au găsit repede, au ajutat să repare maşina şi i-au adus înapoi la Lokori. Dar să-i găsească pe Jim şi pe Tom nu va fi *aşa uşor*.

Ei au pornit pe un drum vechi. După ce au călătorit timp de o oră, au ajuns la o albie largă. Pe la jumătatea drumului, au găsit urme de roţi ale unei maşini care nu de mult trecuse în jos pe râu. Keyangak a urmărit traseul maşinii până au văzut că se îndrepta spre un grup de cocioabe pe mal. El întrebă:

— Aţi văzut patru *bărbaţi* într-o maşină?

78 Aventuri în Africa

— Da, spuse un turkana bătrân; şi unul din ei nu *avea* păr.

Acesta era prietenul nostru chel, Jim. Apoi adăugă:

— Ei nu ştiau limba noastră. Au mers în jos pe râu. Deja se înserа şi Keyangak decise să meargă acasă pentru a înnopta.

El se temea că bărbaţii pierduţi nu aveau apă. La întoarcere în Lokori, trimise un mesaj prin radio pentru un avion care să vină a doua

zi să ajute *la* căutare. Când ajunse, urcă înăuntru în timp ce câţiva prieteni într-un Land Rover au aranjat să se întâlnească pe o pistă aproape de locul unde văzuseră ultima dată urmele roţilor de maşină.

Ei au zburat până *la* pista aceea şi au aterizat. Când sosea vreun avion pe aceste piste izolate, oamenii din jur veneau să vadă cine a sosit. Keyangak îi întrebă dacă au văzut *o* maşină.

— *Or* da, *a o* răspunse ei. *O* maşină a venit ieri şi a murit mai sus pe râu.

Jim auzise avionul. Repede, îşi conduse maşina în mijlocul albiei uscate. Sfâşiind bucăţi de scoarţă de palmieri, el formă cuvântul „AJUTOR" pe capota maşinii.

Pilotul îi văzu imediat. Keyangak mâzgăli un bileţel să spună că *vor* veni alţi oameni într-un Land Rover să-i ajute. Pilotul legă o sfoară roşie de foaia de hârtie şi apoi *lăsă* avionul în jos peste oamenii rătăciţi. El

deschise un geam, lăsând înăuntru o briză de aer rece, şi aruncă biletul. Jos, pe pământ, Jim şi Tom văzură o scânteie roşie şi fugiră să ridice mesajul binevenit.

Până la urmă, toţi au ajuns la Lokori şi şi-au împărtăşit poveştile. Jim spuse:

— Data viitoare când mă pierd în deşert, mă voi întoarce cât timp încă am combustibil în rezervor. Apoi mă pot duce pe urmele roţilor înapoi.

— Da, Jim, răspunse Keyangak, şi ia un ghid care cunoaşte

drumul şi poate vorbi limba oamenilor.

Erege stătea aproape, ascultând.

— Eee, spuse el în timp ce îi veni ceva în minte; această poveste este ca şi viaţa mea. Erau ghizi peste

80 Aventuri în Africa tot în jurul meu spunându-mi despre *calea* lui Dumnezeu, dar eu i-am ignorat şi am *a\es calea* mea. Când am văzut că m-am pierdut, ar fi trebuit să-mi întorc viaţa şi să caut urmele înapoi spre Dumnezeu, dar eu am continuat – mergând tot mai departe. Până la urmă, când nu mai puteam să fac nimic pentru mine, Iisus mi-a auzit strigătul după ajutor şi veni să mă scape ca şi avionul acesta.

Noi rătăceam cu toţii ca nişte oi, *fiecare îşi vedea de drumul lui*; *dar Domnul a făcut să cadă asupra Lui* [Iisus] *nelegiuirea noastră a tuturor* (Isaia 53: 6).

O batistuţă folositoare

Keyangak conducea pe un drum de pădure spre casa prietenului său. El simţea cum noroiul se prindea de roţile maşinii şi cum aerul rece de afară se strecura în cabină. Abia aştepta să servească cina la un foc sfârâitor de lemne. Mâine îşi va continua călătoria spre Lokori la peste 160 de kilometri depărtare prin deşertul arzător.

El venise să cumpere benzină pentru că în Ţurkana nu erau benzinării. În spatele maşinii, se auzea din când în când un sunet scrâşnitor în timp ce două bidoane

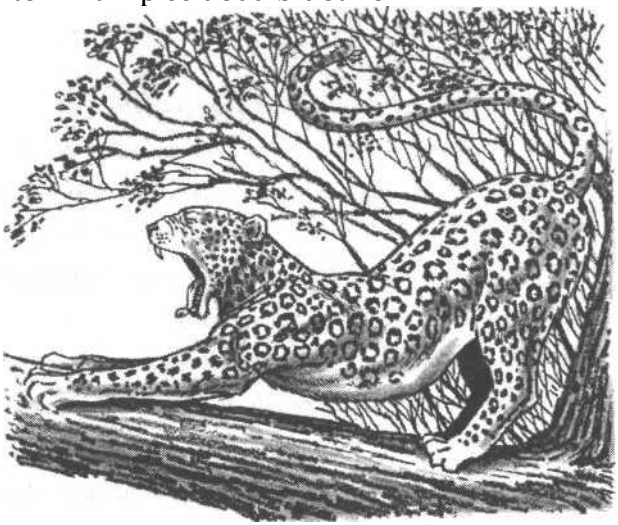

8!

„” Soici”.

pline cu preţiosul combustibil se frecau unul de *altul*. Motorul tuşi, scoase un mic trosnet şi tuşi din nou. El îşi spuse: „Benzina din rezervor *s-a* terminat. Acum va trebui să ies şi să torn nişte benzină dintr-un bidon în rezervorul care aprovizionează motorul”.

Următoarea dată când motorul tuşi, se opri de tot.

— Nicio problemă, se gândi el, am o grămadă de benzină în bidoane.

El ieşi afară pe drumul noroios şi ascultă zgomotele pădurii. Locul fremăta de viaţă. Amintindu-şi că leoparzii mergeau la vânătoare seara, el se cutremură.

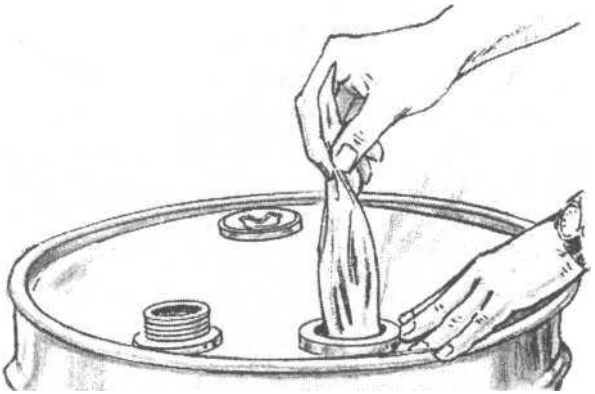

— Dar n-o să am probleme cu toată benzina asta la bord, îşi spuse el.

Urcându-se în spatele maşinii, el deşurubă un capac mic de la vârful unuia dintre bidoane. Aburi de benzină plutiră afară, dându-i mâncărime *la* nas şi făcându-i ochii să curgă.

Apoi îşi dădu seama că *are o* problemă mare. Gura rezervorului de benzină se află jos în lateralul maşinii. Cum putea să scoată benzină dintr-un bidon *aşa* mare şi să o toarne în rezervor? El încercă să ridice bidonul să *vadă dacă* ar putea turna nişte benzină afară, dar bidonul greu refuză să se mişte chiar şi cu un deget. El căută peste tot o cană mică sau un *vas*. dar nu găsi nimic. El se gândi: „Dacă aş fi avut un tub aş fi putut aspira benzina afară din butoi". Dar nu avea niciun tub în maşină.

84 Aventuri în Africa

O batistuţă folositoare 85

*

Până la urmă îi veni o *idee*. Scoţând o batistă din buzunar, *el o* ţinu de un colţ şi îi dădu drumul cu grijă în benzină. Benzina se infiltra în ea şi el o trase afară din bidon. Apoi se dădu jos, având grijă să nu piardă prea multe picături. Ţinu *batista peste* gura rezerv o – rului gol cu o mână şi strânse uşor cu cealaltă. Benzina se scurse, dar era foarte puţină.

El se caţără înapoi la bidonul plin şi lăsă din nou că batista să se înmoaie cu alte picături de benzină. Încă o *dată se* lăsă jos şi ţinu materialul peste gura rezervorului. Printr-o strângere, alte câteva picături căzură înăuntru. După cam zece călătorii de acest fel, el se gândi că s-ar putea să aibă destul. Se urcă în cabină şi conduse cei cinci kilometri rămaşi spre casa prietenului său.

În dimineaţa următoare, găsi un tub şi umplu rezervorul în câteva minute. El îi spuse Mamei Mariei:

— Ce neînţelept am fost ieri. Aveam toată benzina aceea cu mine, dar puteam să folosesc doar câteva picături. Pe viitor, întotdeauna voi lua cu mine un tub.

— Da, răspunse ea, Iisus vrea să ne umple cu înţelepciunea Lui şi cu putere, dar majoritatea oamenilor nu-L doresc. Alţii iau foarte puţin, ca şi picăturile tale de benzină. Însă tot timpul Ei are butoaie de combustibil spiritual de turnat în vieţile noastre.

Ea continuă:

— Maşina ta era însetată după benzină. Iisus a exclamat odată: „*Dacă însetează cineva*, *să vină la Mine*, *şi să bea*… *Spunea cuvintele acestea despre Duhul*, *pe care aveau să-L primească cei ce vor crede în El*” (Ioan 7: 37, 39).

Băiatul care a furat o rata

Maria se frământa cu un lucru. Ea cunoştea multe persoane care îl iubeau pe Iisus. Problema era că ei erau oameni *aşa* de buni, că o făceau să nu se simtă în largul ei. Într-o zi, când se pregătea de culcare, tatăl ei o întrebă dacă dorea cu adevărat să-L urmeze pe Domnul. Ea răspunse:

— Da, dar nu sunt destul de bună pentru asta. Keyangak îi zise:

— Ascultă-mă, Maria, îţi voi spune o poveste. Mariei îi plăceau mult poveştile. Ea se ghemui aproape de tatăl ei, rezemându-şi capul pe piciorul *lui* şi se aşeză să asculte ce avea de spus. El începu:

— Doi servitori lucrau pentru un om bogat. Grasul Omolo îi gătea mâncarea, iar Edukon, un băieţel de nouă ani, *avea* grijă de

animalele lui.

Deşi lui Edukon îi plăcea să se gândească *la* slujba lui ca fiind importantă, o găsea foarte uşoară. Stăpânul lui *avea* doar câteva găini şi o raţă. Edukon a ajuns să le iubească şi *le-a* dat nume *la* toate. În timp ce scormoneau prin jur după hrană, el le vorbea ca şi când erau prietenii lui. Când *vedea* un câine, el credea că voia să ia o găină şi trăgea în el cu praştia.

Băiatul care a furat o raţa 87

Într-o zi, funcţionarul îl chemă şi zise: – Edukon, eu plec. Tu trebuie să ai mare grijă de animale.

— Bineînţeles, stăpâne, răspunse Edukon. Ştii că nu voi lăsa să li se întâmple nimic rău.

Pentru câteva zile, viaţa lui Edukon continuă ca de obicei. Apoi el începu să se gândească la raţă.

— Cum strălucesc penele ei albe, îşi spuse el. Şi cât de bine arată carnea! Oare ce gust are?

88 Aventuri în Africa

Cu cât se uita mai mult la raţă, cu atât se simţea mai înfometat. Până *la* urmă, *s-a* decis:

— Trebuie să o gust. Poate că stăpânul nici nu va observa.

El alergă după raţă, *dar* aceasta părea că ştie că dorea să îi facă ceva rău. Aşa că fugea dând din aripi

— /". Şi şi ţipând strident. Edukon o prinse şi o duse într-un loc liniştit în spatele căsuţei lui. Acolo, se uită în jur să se asigure că nu îl urmărea nimeni. Apoi o omorî.

În timp ce smulgea penele şi tăia carnea în felii ca să încapă în cratiţa lui, îi *lăsa* gura apă. El puse cratiţa pe trei pietre, aduse nişte foc din bucătăria lui Omolo când bucătarul nu se uita şi puse o grămadă de lemne

Băiatul care a furat o raţă 89

sub cratiţa. Apa clocotea şi în curând carnea începu să fiarbă. Ce bine mirosea!

Până la urmă, el decise că mâncarea era gata. Mmmm, avea un gust minunat! Niciodată nu mâncase *aşa* carne bună în viaţa lui.

După aşa o masă copioasă, el se ghemui pe *saltea* şi adormi. Dormi mult timp.

Ziua următoare, se simţea vinovat. Găinile păreau mici fără raţa legănându-se în mijlocul lor. El începu să se întrebe dacă până la urmă a fura raţa fusese o idee aşa de bună.

Deodată, Omolo strigă:

— Edukon! Edukon, vino repede! Băiatul se oftică:

— Cu ce drept mă strigă Omolo pe mine în felul acesta?

Omolo îi comandă:

— Edukon, du-te şi adună lemne pentru foc!

— Ha! Asta nu e treaba mea, răspunse el obraznic Eu trebuie să am grijă de găinile acestea.

Bucătarul chicoti.

— O, eu credeam că tu trebuia să ai grijă de găini *51* de raţă! Ce

veşti ai despre raţă?

Frica îl lovi pe Edukon. Oare ajunseseră strigătele de moarte ale raţei la cocioaba lui Omolo? Oare mirosul minunat ale cărnii prăjite plutise până la nasul lui gras?

— Dacă nu aduni lemne, îi voi spune stăpânului despre raţă.

Edukon plecă să caute lemne. Abia se sculă din pat dimineaţa următoare, când îl auzi pe Ornolo strigând:

— Edukon, am nevoie de apă. Du-te *la* fântână! Edukon dori să se răzvrătească, dar îşi *aduse* aminte de raţă. Luă o găleată şi alergă la fântână.

În fiecare zi, bucătarul îi ordonă lui Edukon să lucreze pentru el. Sărmanul Edukon se simţea ca un sclav.

Bogatul ajunse acasă. El observă imediat zâmbetele mari ale lui Omolo şi faţa tristă a lui Edukon. El se întrebă: „Oare de ce lucrează Edukon *aşa* de mult pentru bucătar?"

Faţa lui Edukon devenea tot mai tristă.

În cele din urmă, el îşi adună curaj şi merse la funcţionar.

— Te rog, stăpâne, spuse el cu ochii în pământ. Trebuie să îţi spun ceva foarte grav.

— Ce este?

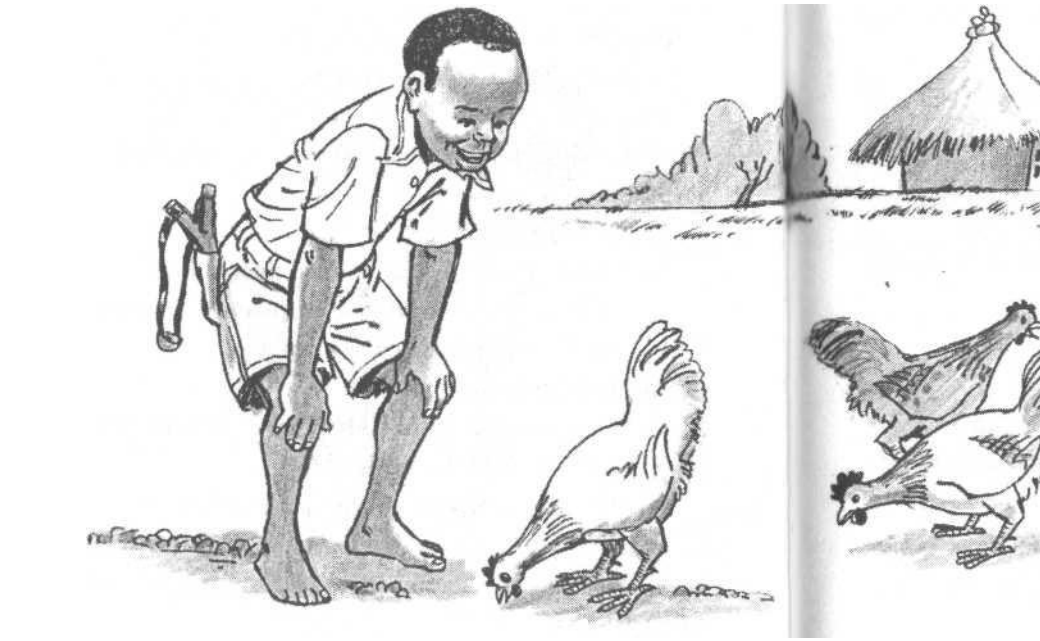

Edukon continuă:

— Îmi pare atât de rău. Ţi-am omorât raţa şi am mâncat-o.

Bogatul nu spuse nimic pentru mult timp. Edukon continuă, aproape în şoaptă:

— Poţi să-mi iei plata în fiecare zi până aduni destui bani să cumperi o altă raţă.

Stăpânul răspunse:

— Edukon, ai făcut ceva foarte rău. La început, mânia clocotea în mine. Dar mă bucur că ai venit să-mi spui. Pentru că nu ai ascuns de mine, te voi ierta. Dar să nu mai faci *aşa* ceva niciodată!

Îndată, toată tristeţea îl părăsi pe Edukon. El păşi afară din casa stăpânului său simţindu-se foarte fericit. Omolo îl strigă:

— Edukon, du-te şi adună-mi nişte lemne!

— Nu, râse el. Niciodată nu voi mai aduna lemne pentru tine.

Bucătarul îl ameninţă:

— Îi voi spune stăpânului despre raţă. Edukon chicoti din nou:

— Nicio problemă. Poţi să îi spui. Am vorbit cu el despre asta şi el m-a iertat.

Când ajunse înapoi la găini, el râse de ele şi spuse:

— Îmi iubesc stăpânul foarte mult şi nu voi mai fi sclavul lui

Omolo niciodată.

Băiatul care a furat o raţa 93

Maria stătu liniştită aşa de mult timp, încât tatăl ei crezu că adormise. Apoi ea întrebă:

— Vrei să spui că chiar şi o persoană atât de rea ca Edukon poate să-L iubească pe Iisus?

— Da, bineînţeles, răspunse Keyangak, oricare dintre noi care dorim să-L urmăm trebuie să începem ca şi Edukon. Trebuie să ascultăm acea voce micuţă din interiorul nostru care ne face să ne simţim vinovaţi când păcătuim. Deşi ne este ruşine, noi mergem să îi spunem totul despre aceasta şi îl rugăm să ne ierte şi să ne elibereze. Ascultă, îţi citesc ceea ce spune El.

El se ridică, găsi Biblia Mariei şi deschise la cartea Isaia 55: 6 – 7:

Căutaţi pe Domnul câtă vreme se poate găsi; *chemaţi-L câtă vreme este aproape*.

Să se lase cel rău de calea lui, *şi omul nelegiuit să se lase de gândurile lui*, *să se întoarcă la Domnul care va avea milă de el*, *la Dumnezeul nostru*, *care nu oboseşte iertând*.

Roşiile furate

locuia departe de Ţurkana şi vorbea o limbă diferită. El lucra într-o carieră de piatră unde folosea ciocanul şi *dalta* să taie pietre şi să le scoată din pământ pentru oameni care le foloseau fă construirea caselor. Cu micul lui salariu avea grijă de soţia lui şi de bebeluşul lor, Ilie.

Petru era prea sărac ca să locuiască şi el într-o clădire de piatră. Casa lui *awea* ziduri de noroi şi acoperişul era din iarbă groasă. În copilărie, el a petrecut doar doi ani la şcoală. Deşi nu ştia să citească sau să scrie foarte bine, el era bun la alte lucruri – cum *ar* fi trasul cu arcul.

Într-o zi, el văzu capul unui şarpe arătându-se prin iarba acoperişului de *deasupra* lui. El îşi luă arcul şi fixă o săgeată ascuţită în coardă. Stând culcat pe spate, el ţinti cu luare aminte la ochiul sclipitor de deasupra lui şi dădu drumul săgeţii. Săgeata vâjâi prin aer şi Petru auzi un sunet ca un zvârcolit şi şarpele mort căzu *la* picioarele lui.

Prietenul lui Petru era grădinar care cultivă legume pentru un

om bogat. Când Petru l-a vizitat într-o zi, el îi spuse:

— Îmi plac foarte mult roşiile. Te rog dă-mi câteva din grădina ta.

Roşiile furate 95

Dar prietenul lui răspunse:

— Aceste roşii aparţin şefului meu.

Aceasta *l-a* făcut pe Petru să le dorească şi mai mult.

— O, dă-mi câteva, imploră el, şeful tău nu va şti niciodată.

EI H convinse pe prietenul său.

Mergând spre *casă* pe o cărare şerpuitoare, el ţinea strâns în mână o pungă cu roşii. Pe măsură ce se apropia, el recunoscu un bărbat aşteptând lângă casa lui. Petru se gândi:

— O, Doamne, îl cunosc pe bărbatul acela. E un om bun. Oare ce va crede despre aceste roşii furate?

96 Aventuri în Africa

Roşiile furate 97

El aruncă repede punga în tufişuri sperând ca vizitatorul lui să nu observe. Dar cineva a văzut totul! Cine crezi că era?

În acea noapte, Petru nu putu să doarmă. El ura faptul că era hoţ. Îşi aducea aminte şi de alte lucruri rele pe care Le-a spus şi pe care Le-a făcut. Au început să îi curgă lacrimile pe obraz când şi-a dat seama că Dumnezeu cunoaşte totul despre el, chiar dacă faţă de oameni putea să ascundă câte ceva din răutatea lui.

El se tot învârtea în pat, dar cu cât se gândea mai mult la ce făcuse, cu atât îi plăcea mai puţin de el. Până la urmă, el se ridică şi

îngenunche lângă pat. El se rugă:

— Te rog. Doamne, iartă-mă pentru că am furat acele roşii. Te rog să mă ierţi pentru toate lucrurile rele pe care le-am făcut.

Dumnezeu a schimbat viaţa lui Petru. El a devenit mai bun cu soţia şi cu copiii lui. El a renunţat la unele obiceiuri rele şi nu i-a mai cerut niciodată prietenului său să fure vreo roşie. Dimpotrivă, a devenit înfometat după adevărata învăţătură a lui Dumnezeu. El se străduia să citească singur Biblia.

Într-o zi, el auzi un predicator încurajând oamenii să afle cum vrea Dumnezeu ca ei să-L slujească. Aşa că Petru îl întrebă pe Dumnezeu:

— Vrei să fiu un cioplitor de piatră toată viaţa mea? El simţi că Dumnezeu îi răspunde:

— Nu, tu trebuie să fii un cioplitor de inimi!

Ce lucru ciudat din partea lui Dumnezeu! Dar, curând. Petru îşi dădu seama ce voia Dumnezeu să spună. După cum el deseori cioplea pietre din pământ ca ele să fie folositoare, tot aşa Dumnezeu I-a cioplit

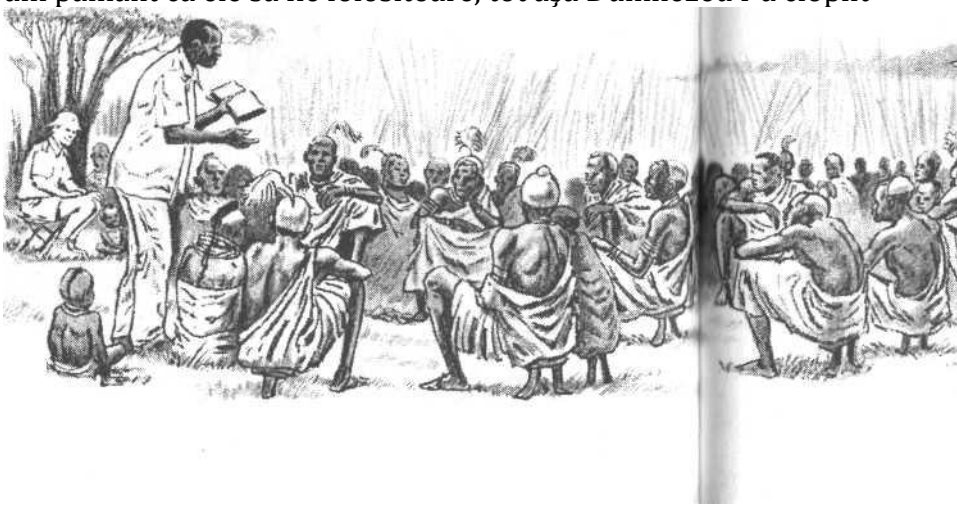

Viăv

care nu auziseră despre Iisus. Timp de zece ani, el *le-a* spus oamenilor să-l ceară Domnului iertare şi să-l roage să-i accepte ca fiice şi fii ai Lui. Când câţiva dintre ei s-au întors la Iisus, el îi ajută să înţeleagă mai mult din adevărul lui Dumnezeu.

Bisericile s-au răspândit în tribul lui Petru. Mulţi predicatori învăţau cum să aibă grijă de ele. Petru se întrista când auzea despre alte triburi care, de asemenea, nu ştiau nimic despre Iisus. El se rugă:

— Doamne, e tare trist că *aşa* de mulţi oameni nu au auzit niciodată despre Iisus. Ai vrea să merg eu *la* ei?

Un prieten i-a vorbit despre Turkana. El şi soţia lui L-au întrebat pe Dumnezeu:

— Acolo vrei să lucrăm?

Liderii bisericii lui i-au spus să viziteze Turfcana. El îi ceru lui Keyangak să-l ducă acolo şi au călătorit împreună prin deşert timp de mai multe zile. Petru nu mai văzuse soarele strălucind aşa de straşnic. El niciodată nu văzuse oameni atât de săraci. Oriunde mergeau. Petru predică şi oamenilor le plăcea mesajul. El a-*ea o* mare dragoste faţă de ei.

Roşiile furate 99

Petru şi soţia lui au lucrat printre oamenii turkana timp de cincisprezece ani. Mulţi *au* devenit creştini. El deveni liderul principal al multor biserici noi. Apoi, din nou. Petru auzi de un alt trib, unde nimeni nu cunoştea marele mesaj al lui Dumnezeu. El decise să lase altora munca din Turkana. împreună cu soţia lui, a început o muncă grea în altă ţară. Apoi a început războiul şi a trebuit să meargă acasă.

Chiar şi când era bătrân. Petru vizita bisericile din *ţara* lui. El le spunea:

— Iisus şi-a părăsit casa Lui din cer şi a venit în lumea noastră să moară pentru noi şi astfel noi să devenim copii ai lui Dumnezeu. Pentru că ne iubeşte *aşa* de mult, noi ar trebui să le spunem şi altor oameni că îi iubeşte şi pe ei. Pe unii dintre noi ne va trimite chiar şi în alte ţări, unde oamenii nu au auzit încă de vestea bună. EI Le-a spus ucenicilor Săi: „*Duceţi-vă şi faceţi ucenici din toate neamurile*" (Matei 28: 19).

Dumnezeu vorbeşte limba noastră şi Keyangak stăteau pe malul umbrit *al* unui râu aproape de o fântână. Câţiva oameni formau un cerc în jurul lor – femeile stăteau pe jos cu picioarele întinse, bărbaţii s-au aşezat pe scăunele, iar copiii cu ochi sclipitori se jucau în nisip. Un

băiat numit Edung hoinărea în jur cu caprele tatălui său. El venea deseori acolo pentru că animalelor le plăcea să înfulece păstăile care cădeau din nişte copaci-spin mari. El se întreba

de ce toată lumea *era* aşa de liniştită. În timp ce se apropia de exteriorul grupului, observă că ei ascultau pe cineva care vorbea. Întâi nu putea să îşi dea seama cine vorbea. Apoi, spre mirarea lui, el văzu că vocea venea dintr-o cutie de pe jos.

Vocea fluiera şi cloncănea: „Uiit, uiit, uiit; de de de „Edung se gândi: „Acesta e zgomotul pe care-l fac când îmi chem oile şi caprele". Vocea începu să vorbească despre o oaie care s-a pierdut şi un păstor bun care a mers să o caute şi a strigat-o toată noaptea până a găsit-o. Edung se gândi: „Am făcut asta deseori".

Apoi Petru se ridică şi, deschizând o carte mare, citi despre o oaie pierdută şi un păstor numit Iisus care a întâmpinat mari greutăţi până a găsit-o. Până *la* urmă, el luă în braţe oaia obosită, a aşezat-o pe umerii lui şi o duse acasă cu mare bucurie.

Edung murmură:

— Acel om îşi iubeşte oile aşa cum le iubesc şi eu pe ale mele.

Timp de doi ani nu a plouat deloc în Ţurkana. Toate animalele care îi aparţineau tatălui lui Edung au murit şi – familia se temea că vor muri şi ei de foame. Ei au auzit că mii de oameni s-au mutat într-un loc lângă un lac mare şi acolo se găsea destulă mâncare.

În tabără, toată lumea se alinia pentru mâncare. Dintr-odată, Edung arătă spre unul dintre bărbaţii care serveau mâncarea şi îi spuse tatălui său:

— Îl cunosc pe omul acela. El e fetru, predicatorul. Când a ajuns în faţă şi a întins bolul ca să fie umplut, el îi spuse pastorului:

— Te-am întâlnit anul trecut când tu şi Keyangak aţi venit acasă *la* noi cu cutia vorbitoare.

Petru îi zâmbi.

— Mă bucur să te revăd, spuse el. Nu ai vrea să înveţi să citeşti? Nu mai ai capre, aşa că poţi veni la şcoala noastră.

Învăţătorul deseori le citea copiilor din Biblie. Când a învăţat să citească singur, Edung ajunse să-i placă

Dumnezeu vorbeşte limba noastră 103

foarte mult această carte pentru că îl auzea pe Dumnezeu vorbindu-i în timp ce citea. Apoi el ajunse să-L cunoască pe Iisus ca pe propriul lui mântuitor şi păstor.

Curând, Edung deveni cel mai bun din clasă. Deşi familia lui era foarte săracă, el petrecu doisprezece ani în şcoală. Apoi el merse să înveţe cum să devină învăţător.

Când veni ca tânăr să predea la şcoala din Lokori, Mama Mariei îi ură bun-venit. Ea începuse să traducă cuvintele Bibliei în limba turkana şi avea nevoie de o persoană turkana care să ştie şi limba engleză. Ea îl întrebă pe Edung:

— Ţi-ar plăcea să mă ajuţi *ia* munca această importantă?

Ei au început cu povestirile din viaţa lui Iisus.

În Vinerea Mare, toţi creştinii au venit la biserică să-şi aducă aminte de moartea Domnului Iisus. Edung le citi povestirea în propria lor limbă. Două zile mai târziu, el se ridică cu cartea lui şi citi despre învierea lui Iisus. Un bătrân care asculta dădu din cap, zicând:

— Eee, deci asta spune Dumnezeu, de fapt! Niciodată n-am ştiut că poate să vorbească limba noastră.

Munca de a scrie toată Biblia în limba turkana dură mulţi ani. Edung şi soţia lui au terminat-o cu mult după ce Mama Mariei a plecat. Când o parte din ea a fost făcută ca o cărticică, un bărbat a cumpărat o copie. El a spus:

— Nu ştiu să citesc, dar îl voi ruga pe prietenul meu să şadă şi să-mi citească şi mie, şi astfel eu o voi învăţa pe de rost.

Acum, oamenii turkana nu mai au nevoie de casetof on ca să audă mesajul lui Dumnezeu în limba lor.

Toată Scriptură este insuflată de Dumnezeu şi de folos ca să înveţe, să mustre, să îndrepte, să dea înţelepciune în neprihănire (2 Timotei 3: 16).

Înghiţit de râu

Mama Mariei îşi apăsă mâna pe stomac şi se plânse:

— O, nu mă simt bine!

Ea îi urmări faţa lui Keyangak în timp ce el îşi mişca mâinile

peste zona dureroasă. O privire îngrijorată îi apăru pe faţă înainte să scoată un oftat şi să zică:

— Ai nevoie de o operaţie.

El se opri întrebându-se dacă să o facă el, dar *ar* prefera să nu o opereze chiar pe soţia lui. Aşa că adăugă:

— Va trebui să te ducem la Nairobi.

Nairobi este capitala Kenyei, unde mulţi doctori buni lucrează în spitale excelente.

Keyangak ştia că soţia lui va fi pe mâini bune acolo, dar se confrunta cu o altă problemă: cum putea să o ducă la oraş? Era la patru sute de kilometri depărtare şi ştia că, din cauza durerilor, ea nu ar putea suporta o călătorie cu maşina pe un drum atât de accidentat. El se gândi la prietenul lui din Nairobi, cordon, care l-a ajutat deseori cu avionul său. Dar cum îi putea spune lui Gordon despre nevoia lui?

El *s-a* decis să telefoneze. S-ar putea să crezi că asta ar fi uşor, dar Keyangak ştia că va trebui să conducă multe *ore* până la cel mai apropiat telefon într-un oraş.

El se hotărî şi îi spuse Mamei Mariei:

— În seara asta voi merge până la Gordon şi-l voi ruga să vină mâine cu avionul după tine.

După patru ore de mers anevoios cu maşina pe drumul neregulat, el şi tovarăşul său turkana, Kabil, au ajuns *la* un râu. De obicei era doar un şanţ uscat. Dar ploaia grea care căzuse recent a transformat pământul într-o mlaştină, iar râul era un torent rapid. Keyangak îşi dădu jos papucii şi traversă cu greu. Apa se învolbura în jurul mijlocului său.

— Maşina nu va trece niciodată peste potopul acesta, îi spuse el lui Kabil.

Kabil răspunse:

— Într-adevăr. Acest râu ţi-ar înghiţi maşina! Chiar atunci, o maşină Land Rover ajunse la celălalt mal şi un bărbat ieşi să se uite *la* râu.

— Hei! strigă Keyangak, unde încerci să ajungi? Bărbatul strigă înapoi:

— Sunt un om de ştiinţă. Tabăra mea e la câţiva kilometri depărtare de pe partea voastră a râului. Crezi că îl pot traversa?

Keyangak îl preveni:

— Dacă încerci, râul îţi va lua maşina. Apoi el avu o idee:

— Hai să trecem râul amândoi cu pasul. Tu poţi să iei maşina mea spre tabăra ta şi eu voi merge cu a ta până în oraş. Apoi ne puteam întâlni aici mâine la amiază.

De atunci încolo, călătoria lui Keyangak fu mai uşoară. El conduse repede în sus pe trecătoarea abruptă a muntelui şi, curând după miezul nopţii, ajunse la poştă unde găsi un telefon. El auzi soneria sunând la celălalt capăt de linie şi se rugă:

— Te rog. Doamne, fă să răspundă cineva. Părea că a trecut foarte mult timp înainte să *audă o* voce somnoroasă:

— Alo!

Era soţia lui Gordon şi el suspină de uşurare. Ea nu *era* deloc surprinsă să fie deşteptată din somn la o oră aşa de înaintată.

— Gordon e plecat acum, spuse ea; dar sunt sigură că mâine poate zbura la Lokori.

Keyangak şi Kabil au dormit câteva ore stând în maşină, şi apoi au condus înapoi la râu. Apa era şi mai mare acum şi ei erau bucuroşi că nu *au* încercat să traverseze cu maşina. De deasupra lor se auzi zgomotul unui motor. Keyangak exclamă:

— Uite, Kabil, e Gordon!

Ei văzură doar soarele strălucind roşiatic pe micul avion şi au fost siguri că Mama Mariei va ajunge cu bine la *oraş*.

Cei doi *bărbaţi* au parcat maşina savantului şi *au* trecut râul să îi

aştepte. Apoi şi-au continuat drumul spre Lokori în propria maşină.

Keyangak a ajuns acasă la timp doar ca să îi spună la revedere lui *Paul*, un vizitator. Paul dorea să meargă cu maşina pe acelaşi drum şi întrebă dacă *era* sigur.

— În afară de trecerea râului, nu vei întâmpina nicio greutate, răspunse Keyangak. Dar s-ar putea să fii nevoit să stai acolo pentru câteva zile până scade apa.

După aceea, Keyangak aştepta veşti despre Mama Mariei. Zilele treceau, iar el devenea tot mai îngrijorat şi se întreba: „Oare a reuşit operaţia? Se simte bine acum?"

Două săptămâni după plecarea ei, avionul bâzâi deasupra. Imediat, Keyangak conduse până la pistă sperând să o întâlnească pe Mama Mariei. În schimb, numai Gordon se dădu jos. Faţa lui prietenoasă era înghiţit de râu 109

aşa de serioasă, încât lui Keyangak îi era teamă de veşti proaste.

El zâmbi ca răspuns la întrebarea lui Keyangak despre Mama Mariei.

— O, se simte bine. În curând va fi pregătită să vină înapoi.

El continuă:

— Ne îngrijorăm pentru Paul. Se pare că *s-a* rătăcit. Keyangak *râse*:

— Ştiu unde e Paul. Şi-a aşezat tabăra lângă râul cel lacom. Sări în avion şi putem să mergem să-l vedem.

Călătoria dură doar câteva minute cu avionul. Curând, au observat maşina lui Paul parcată pe malul râului. Ei s-au rotit în aer şi au coborât nişte mâncare şi benzină pentru Paul în caz că avea nevoie. Într-un bilet scurt, ei i-au sugerat lui Paul să se întoarcă *la* Lokori cu maşina lui şi apoi să zboare cu Gordon.

Keyangak fu surprins să observe un Land Rover verde stând lângă cel al lui Paul. El îl recunoscu şi îşi zise: „Aceea e maşina omului de ştiinţă. Oare cum o fi trecut el râul, când Paul nu-şi poate trece maşina lui?"

Când s-au întâlnit cu toţii la Lokori câteva ore mai târziu. Paul Le-a spus povestea Land Roverului savantului, care era după cum urmează:

— Am plecat de la tine în ziua aceea şi am condus până *la* râu cu uşurinţă. Când am ajuns acolo seara, am văzut că era atât de adânc, încât nici măcar o

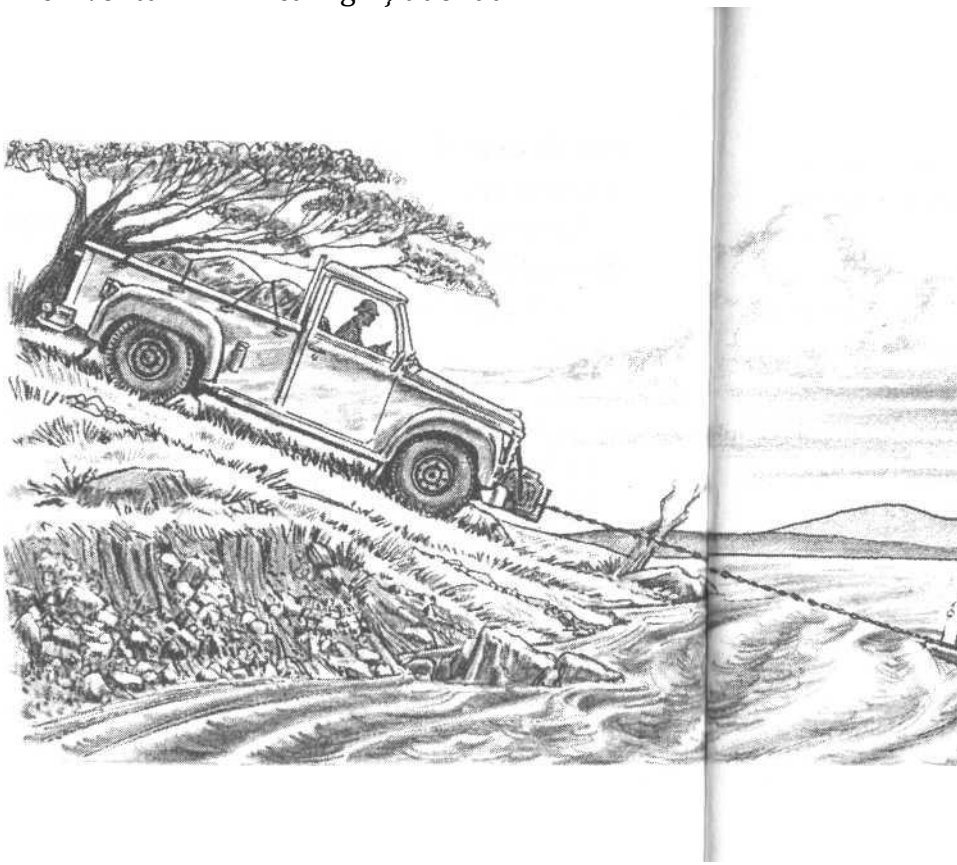

persoană nu putea traversa pe jos. Aşa că mi-am instalat tabăra lângă el. În dimineaţa următoare, am fost uimit să văd că apa scăzuse şi clipocea în jurul unei bucate de metal alb. s-a dovedit a fi acoperişul unui Land Rover. I-am întrebat pe nişte oameni despre asta şi ei au spus: „Îi aparţine omului de ştiinţă. El a vrut să-şi folosească maşina pe partea aceasta a râului şi a crezut că poate să traverseze râul cu Land Roverul. Dar râul l-a înghiţit. A plecat până în oraş să caute ajutor". Cum eu am un lanţ în faţa maşinii şi o maşinărie puternică de tractat, am remorcat Land Roverul şi l-am tras afară. Bineînţeles că apa îl umpluse de mâl. Nu am avut nimic altceva de făcut decât să aştept ca râul să scadă. Aşa că am demontat maşina, am curăţat toate părţile şi l-am montat la loc. Până când *s-a* întors proprietarul cu cineva care să-l ajute, maşina lui era în regulă.

Paul a zburat cu avionul lui Gordon.

Următoarea dată când sosi avionul, Gordon o aduse pe Mama Mariei. Durerea ei a fost vindecată şi dorea

112 Aventuri în Africa să audă toate noutăţile din Lokori. Ea râse copios la povestea lui Paul. Apoi ea se gândi un minut şi deveni serioasă:

— Acel savant ţi-a auzit ameninţarea, dar nu a ascultat-o. Tu i-ai spus despre pericolul de a conduce prin râu, dar el *s-a* aruncat în el. Noroiul i-a blocat roţile şi apa a înecat-o. Dumnezeu ne dă cu bunătate legile Lui să ne ghideze prin viaţă, dar noi deseori le ignorăm. Când nu ascultăm de El, ne împotmolim şi apoi problemele curg peste noi la fel ca râul care a înghiţit acel Land Rover.

De data asta, Keyangak avu ultimul cuvânt:

— Nu-i *aşa* că e minunat că Iisus chiar şi atunci ne poate scoate afară şi ne spală pe dinăuntru?

Fiţi împlinitori ai Cuvântului, *nu numai ascultători*, *înşelându-vă singuri* (Iacov 1: 22).

Durerea de burtica

Şi altcineva *s-a* mai plâns de dureri de burtică. În ziua în care *s-a* născut, mămica lui a văzut un automobil pentru prima dată în viaţa ei, şi I-a numit pe fiul ei Amotoka. Cam zece ani mai târziu, băiatul se schimonosea de durere în timp ce se strângea de stomac şi striga:

— Mami, durerea mă roade aici!

Mama lui Amotoka îi spuse să se întindă pe nisip în timp ce îl examină.

Ceea ce a văzut o făcu nefericită. Burtica i se umflase. Ea se gândi: „Poate putem să-l vindecăm pe Amotoka dacă facem multe tăieturi în pielea lui ca sângele să curgă şi astfel boala să fie spălată afară.

Ea o rugă pe sora ei să-l ţină pe Amotoka în timp ce ea făcu o linie de tăieturi peste umflătură. Sărmanul Amotoka zbiera. Apoi mama lui a frecat cenuşă neagră de *la* foc în rănile lui.

Acele răni au fost foarte dureroase timp de câteva săptămâni, dar burtica lui Amotoka se făcea tot mai mare. Deveni *aşa de* mare, încât Amotoka nici nu-şi putea vedea picioarele când se uita în jos.

Familia lui Amotoka locuia la depărtare de o plimbare lungă faţă de o fântână mare înconjurată de

114 Aventuri în Africa pomi. F-e lângă linia de copaci, oamenii au curăţat o fâşie de deşert pentru pasărea lui Keyangak. La fiecare

două luni, Keyangak ateriza pe această fâşie. Când avionul ateriză, el şi pilotul cărau câteva cutii sub copaci, unde îi aşteptau pe bolnavi. De obicei, oamenii nu ştiau când să-l aştepte; aşa că începeau să se îndrepte spre fântână din momentul în care auzeau avionul deasupra. Cum mulţi oameni locuiau departe, lui Keyangak îi plăcea să doarmă acolo să fie sigur că toţi bolnavii aveau suficient timp să ajungă.

În fiecare zi, mama lui Amotoka trăgea cu urechea după avion. Într-o dimineaţă, ea auzi huruitul distant al motorului. Ea îl chemă pe Amotoka:

— Vino repede! Aceea e pasărea lui Keyangak. Vom merge să vedem dacă are medicamente să te facă mai bine.

Dar nu poţi să te mişti prea repede când burtica ta e *aşa* de mare ca a lui Amotoka. Mama băiatului începu să se teamă că *vor* ajunge prea târziu. Pe înserate, putu să vadă copacii din jurul fântânii din depărtare. În timp ce se apropiau, se distingea şi forma avionului.

Ea îi spuse băiatului să stea lângă un copac în timp ce ea mergea să-l cheme pe Keyangak. Când a auzit femeia apropiindu-se, Keyangak se uită în sus şi o salută. Ea răspunse cu un singur cuvânt: *Bua* (care înseamnă „vino").

Durerea de burtica 115

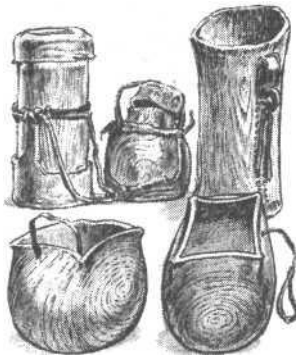

Keyangak ridică de jos o lampă şi o urmă. I se strânse inima când văzu acea umflătură imensă. El îi spuse mamei lui Amotoka:

— Îmi pare rău că nu am medicamente să vindece *aşa* ceva. Dar dormiţi aici şi vom vorbi dimineaţă. El ştia ce vrea să facă, dar se gândi că mamei lui Amotoka s-ar putea să nu-i placă. Şi a avut dreptate! După ce s-au odihnit cu toţii, el a mers din nou la ea.

— Mamă, i se adresă el cu respect, pot să îndepărtez această boală doar cu un cuţit. Fiul tău va trebui să vină cu mine şi eu îl voi

aduce înapoi în două luni. Dacă îl ajută Dumnezeu, va fi sănătos până atunci.

El explică cum îi va da lui Amotoka nişte medicamente care să-l facă să doarmă şi apoi avea să taie cu grijă afară acea umflătură.

— *Oitakoi*, *oita Koh* strigă femeia (un cuvânt în turkana care exprimă şocul). Vrei să spui că o să-l deschizi tăindu-l cum tăiem noi o capră moartă!

Cu răbdare, Keyangak îi explică faptul că Amotoka va fi doar adormit, dar nu va simţi nimic. La sfârşit se va trezi şi îşi va găsi burtica înapoi la normal.

Ea întrebă:

— Îl vei duce cu pasărea?

— Poţi să mergi cu el pe jos dacă vrei, răspunse Keyangak. Dar eu locuiesc departe. Aţi dormi cincisprezece nopţi în călătorie.

Mama lui Amotoka ştia că băiatul ei se făcea mai rău. În curând urma să moară dacă nu primea ajutor. Dar tot *la* fel putea să moară şi acasă la Keyangak. Ea a stat cu el în timp ce doctorul avea grijă de alţi oameni bolnavi. Apoi ea zise:

— Ia-l şi pleacă!

Amotoka îi *lăsa* pe pilot *să-l* ridice în micul avion. Totul părea aşa de ciudat pentru că el stătea în linişte chiar şi când motorul a prins viaţă.

După mult timp, el simţi o ciocnire. Zgomotul se opri dintr-odată şi uşile s-au deschis. El văzu nişte băieţi turkana care aveau grijă de o turmă de capre, dar ţara nu semăna cu niciun loc pe care-l ştia din Ţurkana. Departe, sub soarele care asfinţea, el observă munţi. El se gândi: „Casa mea trebuie să fie acolo, de cealaltă parte a dealurilor".

Keyangak îl duse într-o clădire din cărămidă. *O* doamnă în haine albe îl spălă şi îi arătă unde să doarmă. El nu văzuse paturi înainte, iar cearşafurile din el erau aşa de curate! Lui îi era frică să nu cadă jos noaptea, *aşa* că, după ce a plecat doamnă, el luă unul dintre cearşafuri afară pe un petic de nisip moale, îl înveli în jurul trupului său slăbit şi umflat şi adormi.

Amotoka se simţea foarte singur. El dorea ca mămica lui să fi venit cu el.

În următoarele câteva zile, el vorbi şi cu alţi oameni în acest loc

ciudat. Ei i-au arătat locul unde doctorul taie oameni ca el. Doamna în alb veni de câteva ori să injecteze un ac în el şi să îndepărteze puţin din sângele lui roşu aprins. Totul era aşa de diferit de acasă! I se făcu frică.

Într-o seară, Keyangak se aşeză pe patul lui Amotoka. El spuse:

— Mâine te vom ajuta să adormi şi apoi vom îndepărta această boală. Întâi îi voi vorbi lui Iisus despre asta; şi el îi ceru cuiva numit Iisus să-l vindece pe Amotoka.

Amotoka se trezi chiar când stelele se stingeau şi prima strălucire de lumină a zilei apărea. El merse la un robinet şi bău multă apă. Apoi el împături cearşaful, îl puse pe umăr şi merse spre munţi. El nu ştia că locuinţa lui era la cinci sute de kilometri depărtare.

Soarele abia răsărise, când asistenta veni să îl pregătească pe Amotoka pentru operaţie. Ea îi găsi patul gol şi îl întrebă pe bărbatul de pe următorul pat:

— Unde a plecat?

— Cine ştie? răspunse bărbatul. A plecat înainte să mă trezesc.

Asistentele au căutat prin spital şi prin şcoală şi au întrebat şi prin casele vecine. Ele s-au uitat sub copaci

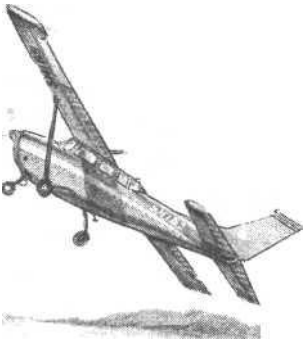

de-a lungul râului Lokori. Dar nimeni nu îl văzuse pe Amotoka. Keyangak sări în maşină şi porni pe drumul care trecea pe lângă munţi. După ce a condus o oră, el văzu o siluetă în depărtare, mergând încet. Amotoka arăta ruşinat. Şi era foarte obosit. Tot drumul înapoi la spital nu scoase niciun cuvânt.

Dimineaţa după operaţie, Amotoka se trezi după un somn foarte lung. El se uită în jos. Îşi putea vedea picioarele! Burtica îi era plată! Bineînţeles că încă îl durea, dar dintr-odată o simţea foarte uşoară. Rana i se vindecă repede. Cum îi revenea puterea, el fugea peste tot în jurul şcolii şi al spitalului.

Toată lumea din mică comunitate de *la* Lokori a ajuns să-l cunoască pe Amotoka. El deveni un băiat vesel, plin de vorbă şi de distracţie. Toţi îl iubeau.

Multe zile mai târziu, mama lui Amotoka se întorcea seara la casa ei cu câteva capre, când auzi huruitul avionului. Ea o chemă pe sora ei să

aibă grijă de capre şi porni spre fântână. În timp ce mergea, ea îşi spuse: „Nu fi prostuţă! Când l-ai lăsat pe Amotoka să plece, ştiai că nu va mai veni înapoi niciodată".

Cu inima tristă, ea merse repede şi ajunse după înserat. Ea stătu în linişte sub copaci uitându-se la razele de lumină făcute de lampa lui Keyangak. Trei persoane stăteau în jurul focului în timp ce se făcea supa. Ea recunoscu doi bărbaţi şi un copil.

Dintr-odată, ea strigă:

— *Oitakoi*] A venit Amotoka!

În timp ce îl îmbrăţişa, mama lui Amotoka simţi că umflătura lui dispăruse complet. Bucuria clocotea în ea în timp ce zicea:

— Eee! Am crezut că fiul meu a murit şi uite că e în viaţă.

Keyangak a auzit-o şi a zis:

— Vreau să-ţi spun o poveste despre un fiu pierdut care a venit acasă, dar poate aştepta până mâine. Bea nişte supă şi caută nişte nisip moale unde să dormi tu şi Amotoka.

În dimineaţa următoare, el veni până la ei, se aşeză jos în nisip şi spuse:

120 Aventuri în Africa

— Un băiat a plecat de la casa tatălui său, luând multă din bogăţia lui, şi a ajuns într-o ţară îndepărtată unde a cheltuit toate bogăţiile într-un mod de trai desfrânat. Apoi a venit foametea în aceaţ *ară* şi băiatul ajunse grozav de înfometat. El decise să meargă acasă, dar se gândi: „Tatăl meu va fi mânios; trebuie să-i spun că îmi pare rău că am făcut atât de mult rău".

Când încă era în depărtare, tatăl lui l-a văzut şi i *s-a* făcut milă de el. Alergând spre el, şi-a aruncat mâinile în jurul lui şi l-a sărutat.

Fiul a spus:

— „*Tată, am păcătuit., nu mai sunt vrednic să fiu chemat fiul tău*" (Luca 15: 2 l).

Dar tatăl era *aşa* de bucuros să-l aibă înapoi, încât a ordonat servitorilor să-i aducă haine noi şi să pregătească un ospăţ mare. E! spuse:

— „*Acest fiu ai meu era mort şi a înviat*; *era pierdut şi a fost găsit*" (Luca 15: 24).

Aşa cum Amoto Ka aproape a murit de o boală groaznică, tot aşa şi noi toţi avem păcat în inimile noastre. Păcatul ne desparte de Dumnezeu, Tatăl nostru, şi ne face să locuim departe de El. Ei ne aşteaptă pe fiecare dintre noi să-i spunem că ne pare rău că ne-am răzvrătit împotriva Lui. Când o facem. El ne primeşte cu bucurie aşa cum l-ai primit şi tu pe Amoto Ka.

Omul alb din această povestire este doctor. Când se afla în Africa, mulţi oameni veneau la el cu probleme ale pieptului, şi astfel îl auzeau mereu spunând: „Respiră adânc". Şi i-au dat acest nume – în limba lor, „Keyangak". Mai mulţi ani mai târziu, două fetiţe, pe care le chema Kate şi Miriam, îl tot rugau: „Te rugăm, bunicule, spune-ne o poveste!" şi apoi: „Ce-ar fi să le scrii într-o carte?" O altă întrebare era: „E adevărată povestea?" Iar Keyangak răspundea de obicei: „Da, aceste

lucruri s-au întâmplat cu adevărat, dar am mai schimbat unele amănunte ca să înţelegeţi mai bine". De asemenea, a mai modificat unele nume deoarece nu vrea să-i deranjeze pe prietenii lui.

OBSERVAŢIE ASUPRA NUMELOR. Cele mai multe nume în turkana *au o* însemnătate. „Ewoi" este un copac-spin şi „Esunyun" înseamnă nisip. Probabil că primul băiat *s-a* născut *sub* un copac-spin, iar (ai ghicit deja) al doilea *s-a* născut pe nisip. Copiii sunt atât de importanţi, încât oamenii numesc un bărbat după numele copilului *său*. Astfel, Bătrânii din povestire îi spun bătrânului tată nervos „tatăl lui Esunyun".

Sudan

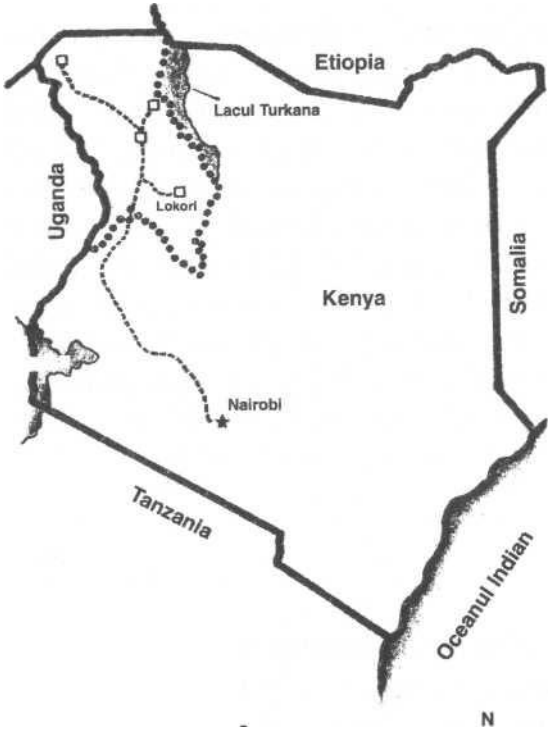

Lacul Victoria 7

graniţa Turkanei * * ** ««drumuri principala» «... «". oraşe importante O

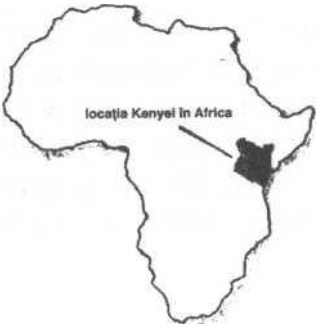

km 6 100 200

Alte cârti pentru copii disponibile la editura Casa Cărţii:

Aventuri în Himalaya, de Penny Reeve Aventuri în Munţii Stâncoşi, de Betty Swinf ord Biblia clasică pentru copii, de Rhona Davies Biblia piticilor, de Bethan James şi Yorgos Sgouros Naşterea Domnului. Carte-puzzle, de Christina

eoodings

Arca lui Noe. Carte-puzzle, de Christina Goodings Corabia fantastică a lui Noe, Steve Smallman şi

Tim Dowley

În curs de apariţie: Enciclopedia despre Iisus, de Uis Rock